

Bismarcko kultas

VAKARŲ VOKIETIJA IŠKILMINGAI PAMINĖJO 150 METŲ ANTROSIOS VOKIEČIŲ IMPERIJOS ĮKURĖJO BISMARCKO GIMIMO SUKAKTĮ. — TO PATIES "GELEŽINIO KANCLERIO" KURIS DAR NESENIAI BUVO LAIKOMAS KELIO HITLERIUI TIESĖJU, O DABAR STATOMAS PAVYZDŽIU VISŲ TAUTŲ POLITIKAMS.

Vytautas Meškauskas

Balandžio pirmą dieną Vakarų Vokietijos seimas (Bundestag) iškilmingai paminėjo kunigaikščio Otto von Bismark 150 metų gimimo sukaktį. Posėdyje dalyvavo prezidentas Dr. Luebke, dabartinis kancleris Erhardas su savo ministrų kabinetu bei buvęs kancleris Konradas Adenaueris. Tą pačią dieną prie

Kancleris Bismarckas

Bismarcko paminklo Berlyne vainiką padėjo Vakarų Berlyno burmistras Willy Brandt, kuris, šio rudens rinkimus laimėjęs socialdemokratams, būtų nauju kancleriu.

Prieš 36 metus prie to paties Bismarcko karsto Friedrichsrüh mauzolėjuje nusifotografavo "trečiojo Reicho" steigėjas Adolfas Hitleris, kuris save laikė "Antrojo Reicho" kūrėju (pėdiniu, iš

tokio sugretinimo išeitų, kad Vakarų Vokietija nutarė grįžti prie sustiprinto nacionalizmo, iš tikrųjų Bismarckas dabar yra gerbiamas ne kaip vokiečių imperijos steigėjas, bet kaip genialus politikas, kovojęs už tvarką Europoje ir pastovią socialinę santvarką. Pagal kanclerio Erhardo žodžius, aname iškilmingame Bundestago posėdyje, vien dėlto, kad Bismarckui pasisekė Vokietijai ir Europai duoti ištisus tūkstantmečius, jis jau vertas garbingo paminėjimo. Dabar, esą, vėlta jį prisiminti ir dėl to, kad Europa ir kartu visas pasaulis įžengė į naują epochą, kurioje reikia atsikvėpti nuo nacionalizmo, nuo tautinių karų ir atskirų valstybių tautinių interesų beataidairių siekimų, jei nenorima paskandinti pasaulį chaoso ir anarchijoje, Bismarcko paveikslas šiandien atrodo jau daugiau žmogiškas ir subrendęs negu bet kada praėjusioje.

Čia reikia atsiminti, kad dar iki to minėjimo Bismarcko paveikslai buvo laikomi užsienio reikalų ministerijos archyvuose. Viešai išskabinti buvo tik dviejų užsienio reikalų ministrų portretai: Stresemanno ir Adenauerio, Winstonas Churchillis buvo tas, kuris pirmas pradėjo palankesnę Bismarcko įvertinimą. 1953 m. Winstonas pareiškė: "Kancleris Adenaueris yra po Bismarcko reikšmingiausias Vokietijos valstybininkas, daugiau nusipelnęs nei Stresemann".

Dėl Bismarcko nuopelnų padarytos žalos, ginčijamasi jau ne nuo šiandien. Kai jis šventė (dar gyvas) savo 80 metų gimimo sukaktį, apie jį jau buvo parašyta 650 knygų. 1908 metais jį jau buvo prirašyta net 3,500. Nuo 1912 metų jau niekas tiksliai negali pasakyti, kiek jį prirašyta. Ir kad tai tiesa, galima spręsti iš to, kad kovo 29 d. Der Spiegel, kuris nuo 1948 m. minėjo Bismarcką 292 kartų (du kartus senasis kancleris buvo ant to magazino viršelio), paskutine knyga skaitė 1963 m. Princetone išleista Otto Pflanze veikalą: "Bismarck and the Development of Germany", -- tos pačios savaitės Time magazinas jau recenzavo vėl naują įnašą į bismarckinę literatūrą, būtent Bismarck by Werner Richter, Putnam leidykla (420 psl., \$6.95).

Toks nepaprastas literatūros gausumas liudija, kad Bismarcką galima žiūrėti iš įvairių pusių ir taip stebint surandamas vis naujas žmogus. Hitleris į jį žiūrėjo daugiau paviršutiniškai, kaip į fiziniškai aukštą šiaurės Vokietijos didiką (iš tikrų Bismarckas yra kilęs iš nuo 1270 m. minimos didikų -- "Scholossge-senenen Adel der Altmarch" -- giminės). Dabar už tos griežtos išvaizdos surandamas kenčiantis ir abejojantis žmogus, politikas, kuris mokėjo išnaudoti pasitaikusias galimybes.

Kad Bismarckas iš viso išėjo į valstybininkus, buvo atsitiktinumas. 1847 m. jis pateko į Prūsijos seimą kaip pakaitalas išrinktam seimo nariui von Brauchitsch. Seime jis taip įsimylėjo politiką ir parodė joje tokius gabumus, kad karalius Fridrichas Vilhelmas jį skyrė savo pasiuntiniu į vokiečių valstybių sąjungos tarybą Frankfurte. Iš ten jis buvo perkeltas tom pačiomis pareigoms į Petrapilį (1859-1862 m.), o vėliau į Paryžių. Iš Paryžiaus jis buvo atšauktas, nes karalius Vilhelmas negalėjo susikalbėti su seimu, kuris atsisakė duoti jam lėšų kariuomenei sustiprinti. Bismarcko politiniai gabumai

Pavergtos Europos Tautos įteikė atžymį dideliame Pabaltijo valstybių bičiuliui ir jų reikalų gynėjui prof. Birger Nermanui. Nuotraukoje iš kairės: Latvijos Laisvės Komiteto pirm. Vilis Haners, Estijos Laisvės Komiteto pirm. Aleksander Kutt, Pavergtųjų Europos Tautų Seimo pirmininkas Vasil Germenji, Lietuvos gen. konsulas New Yorke Vytautas Stašinskas, Lietuvos Diplomatinės Šešas min. Stasys Lozoraitis, Pabaltiečių komiteto švedijoje pirmininkas prof. Birger Nerman, Lietuvos Laisvės Komiteto pirmininkas Vaclovas Sidzikauskas ir Pabaltiečių komiteto švedijoje gen. sekretorius prof. Arvo Horm.

NEPAVYKĘS 'SUKILIMAS' BRAZILIOJE

JURGIS ŠATORIUS,
Dirvos spec. koresp.
Brazilijoje

Kovo 31 d. suėjo vieneri metai, kai Brazilijos kariškos jėgos, remiamos krašto susipratusių gyventojų, pašalino nuo valdžios vairo Jango režimą ir jo prospektinius šalininkus. Pastarieji kvailino žmones tvirtindami, kad "jie Brazilijoje įkurstė žemės rojų". Tačiau pačią pirmąją perversmo dieną jie išdūmė į užsienį prisiglaudę Pietų Amerikos ambasadoje. Patys svarbiausieji, Jango ir Brizola, nubėgo į savo fazendas Urugvajuje ir iš čia toliau drūmstė Brazilijos gyvenimą. Jie manė, kad Brazilijos liaudis tuč tuojau sukiš, kai tik pirmosios sukilėlių kregždės įskris iš pietų. Kovo 26 d. subversijos vadas Brizola pasiuntė savo pirmąjį ekspedicinį būrį į Braziliją susidedantį iš komunisto pulk. Jefferson Cardim Osorio ir 50 vyrų. Įžengę į Brazilijos teritoriją jie nuginklavo Tres Passos miestelio policiją ir pasigrobė jų ginklus, pasitraukė į krašto gilumą, Parana valstijoje.

Krašto apsaugos ministerijos išleistame kovo 30 d. komunikate pranešama, kad ats. pulk. Jefferson C. Osorio buvo suimtas su keturiais savo grupės vyrais ir visa "sukilėlių" grupė likviduota. Tai toks pirmasis Brizolos šalininkų debiutas. Šis mažutis epizodėlis ryškiai parodo, kad brazilai -- komunistų nenori.

Kai kurie gubernatoriai, kaip Mauro Borges, buvo susirūšę su pabėgėliais Urugvajuje ir Borges buvo numatytas Brazilijos prezidentu, jeigu tik pavyktų įvykdyti naują perversmą. Dėka budrumo, šis, kaip ir kiti smulkesni subversijos bandymai, buvo užgniaužti pačioje užuomazgoje.

Kai sugrįžta su nugalėtojų galų su galu politiniuose frontuose, tebevedamas nuostolingas mūšis ekonominio karo baruose. Didžiausioji naujosios valdžios nelaimė yra buvusi krašto ekonomija. Eiliniams žmogui sunku išaiškinti, kad "valdžia paveldėjo sunkią ekonominę naštą". Žmogus nori, kad jo šeima turėtų pakankamai duonos ir mėsos.

Brazilijos valdžia, vos per-

buvo reikalingi Wilhelmo surašinti su seimu. Jis buvo paskirtas kancleriu. Nuo to laiko 1862 m. rugsėjo 22 d. iki 1890 m. kovo 20 d. Bismarckas ir išbuvo tose pareigose. Prūsija išugdė antrąją Vokietijos imperiją.

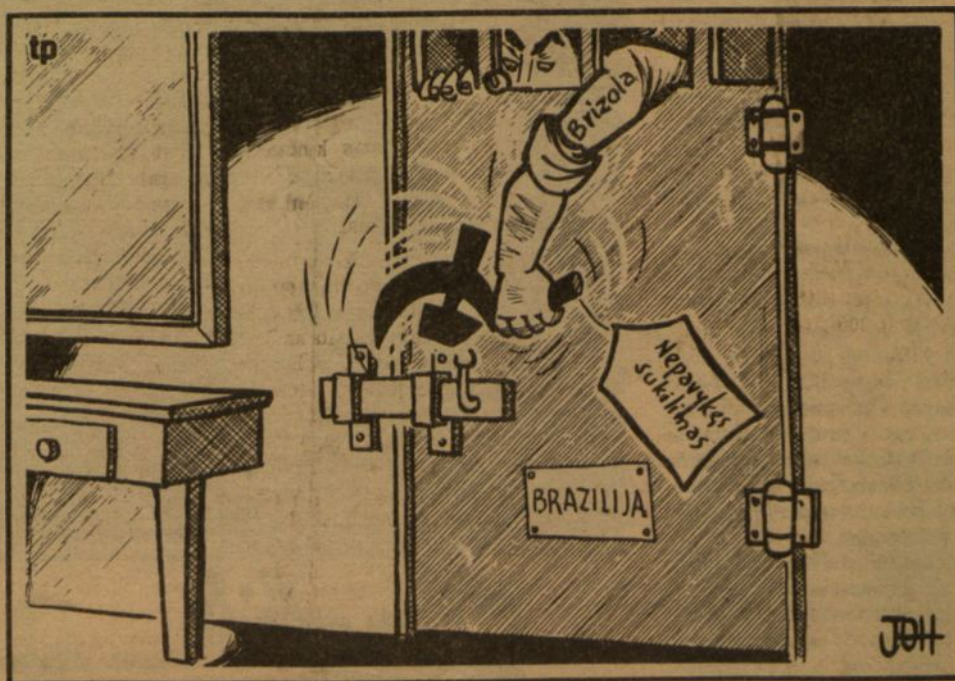
(Nukelta į 2 psl.)

Pirmuose dviejuose frontuose Brazilijos politika visą laiką eis su gyvenimu. Trečiame fronte, užsienio politikoje, Brazilija šiandien jau aiškiai įsiriklavo į JAV vadovaujamą grandinę, nors ir pasilikdama sau pilną laisvę užsienio prekybos klausimuose. Iš tos politikos išeinant puoselėjami visi galimi priėjimai, kaip toliau išvystyti prekybą su Sov. S-ga ir jos satelitais. Nors Sov. S-ga ir jos kontroliuojami kraštai yra labai toli ir jų siūlomoms prekėms nepergeriausias, bet Brazilijos kapitalistas vilioja vergų užmo-kesčio kaina pagamintų prekių pigumas.

Noras uždirbti kaip tikir ver-čia dabartinius Brazilijos užsienio politikos vairuotojus užmerk-ti akis ir užmiršti Lietuvai padarytą skriaudą, kai 1961 m. kovo mėn buvo sustabdytas Lietuvos pasiuntinybės Brazilijoje veikimas. Čia lankydamsis Lietuvos diplomatinės šešas St. Lozoraitis nerado tos nuotaikos, kuri būtų galėjusi paskatinti imtis kai kurių konkretnių žygių dėl atstovybės teisių atstatymo.

Žitrint grynai iš lietuviško taš-ko, tenka pasakyti, kad Brazilijos užsienio politikos vairuotojai, nors ir išvairavę kraštą iš raudonųjų slogočių jūros, nesuranda savyje pakankamai moralinio ryžto atitaistyti jo skriaudas. Viso pasaulio laisvieji, lygiai ir sovietų pavergtieji lietuviai laukia, kad ir Brazilija atsistos šalia Kanados ir JAV.

Laikraštis toliau rašo, kad ir 1965 m. pirmojo ketvirčio ženklai rodo smukimą. Neabejotina, kad laikraštis tei-sus ir statistikos taip pat teigin-gos. Tačiau ir valdžia, verždama gyventojų diržus, taip pat yra tei-si, norėdami išvesti savo valiutą į pastovų kelią.

Kremliaus "raktas" nebeatidaro Brazilijos durų...

Min. S. Lozoraitis Vliko posėdyje

Kovo 6 Lietuvos Diplomatinės Tarnybos šefas min. S. Lozoraitis, Lietuvos Gen. Konsulo V. Stašinsko lydimas, dalyvavo Vliko Valdybos posėdyje, o kovo 9 -- Lietuvos delegacijos Pavergtųjų Europos Tautų Seimo posėdyje.

Buvo pasidalinta informacijomis apie Pietų Amerikos lietuvių kongresą Brazilijoje, apie lankymąsi pas Urugvajaus Užsienio reikalų ministrą, pas Kolumbijos prezidentą bei užsienio reikalų ministrą, apskritai, apie Lietuvos reikalų padėtį P. Amerikoje.

Vliko pirmininkas V. Sidzikauskas pranešė apie Pavergtųjų Seimo atstovų lankymąsi Valstybės Departamente ir pas senatorius bei kongresmanus.

Min. Lozoraitis papasakojo apie savo vizitą aukštiesiems Valstybės Departamento pareigūnams.

Abu buvo patikinti, kad Jungtinių Amerikos Valstybių politika sovietų pavergtosios Europos atžvilgiu nėra pasikeitusi. Buvo taip pat aptarti kai kurie konkretūs darbai ryšium su Lietuvos laisvės kovos 25 metų sukaktimi.

Min. S. Lozoraitis išskrido į Europą balandžio 11 d. (E)

• Lietuvos Diplomatinės Šešas ministeris Stasys Lozoraitis sustodamas New Havene, Connecticut, turėjo trijų valandų pasitarimą su Yale Universiteto Politinio Mokslo katedros vedėju prof. Frederik Charles Barghoornu, kuris prieš dviejus metus buvo Sovietų klastingai suimtas Maskvoje. Prof. dr. Barghoorn yra skaitomas vienu didžiųjų šių dienų sovietologu, jo paskutinė studija "Soviet Foreign Propaganda" tiksliai nurodo Kremliaus propagandos techniką ir siekimus. Universiteto Generalinio Sekretoriaus Dr. Robert W. Holden'o paprašytas Lietuvos Diplomatinės Šešas įrašė savo vardą į Yale Universiteto aukšinę garbės švečių knygą. Profesorius Juozas Vėbra ir Dr. Genovaitė Vėbrienė su-ruošė min. St. Lozoraitiui New Havene apsilankymo progą priėmimą jo garbei, kuriame dalyvavo New Haveno ir apylinkės visuomenės veikėjai.

Kas nauja
Pasaulyje

• NUSIAUTĘS TORNADO per kelias vid. vakarų valstijas pakeikalo virš 200 gyvybių, padarydamas nepaprastai didelių nuostolių.

Sužeistųjų skaičius siekia tūkstančius, padaryti nuostoliai milijonus dolerių.

• POLITINIAI STEBĖTOJAI Hong Konge, Londone ir kitose sostinėse priėjo išvados, kad prez. Johnsono taikos pasiūlymai Vietnamo klausimui išspręsti nerado tinkamo atgarsio nei Pekine nei Hanoj. Ten nerodoma net jokių lankstumo žymių, leidžiančių spręsti apie mažiausią norą derėtis. Komunistų pusėje vyrauja karinės nuotaikos ir tiek Pekine tiek Hanoj atsisako priimti buv. Anglijos užs. reikalų ministrą P.G. Walkerį to klausimo diskusijoms.

• SOV. S-GOS AVIACIJOS mokykloje Ustjanovske apmokinami apie 200 Afrikos valstybių lakūnai.

• ARKIV. MAKARIOS, Kipro prezidentas, apsirinko nupirkęs iš Sov. S-gos priešlėktuvinės raketos. Tos raketos tinka šaudymui į labai aukštai skrendančius lėktuvus, kai tuo tarpu turkų lėktuvai grąšina žemų skridimu.

• PARYŽIJE KALBAMA, kad numatytoji gen. de Gaulle keliu-nė į Maskvą neįvyksianti. Jo vie-toj, greičiausia, vyksias užsienio reikalų ministras de Merville. Vizitas buvo numatytas šį rudenį.

Vokiečių VI-toji armija keliai per Doną...

RYTŲ FRONTE

Vokiečiai pervargę Stalingrado mūšiui

"Mėlynosios operacijos" plane Stalingrado miestas nebuvo pažymėtas svarbiausiuoju tikslu. Jį norėta tik neutralizuoti, kad negalėtų vaidinti tos rolės, kurią turėjo būdamas prie Volgos upės. Plane nebuvo užsiminta, kad tam tikslui turės būti panaudota ištisa armija, VI-toji armija turėjo tik apginti Kaukazo fronto sparną.

Bismarckas...

(Atkelta iš 1 psl.)

Idomu, kad Bismarckas toli gražu nebuvo vokiečių nacionalistas. Iš tikro jis buvo Vienos kongreso 1814/15 m.m. nustatytos Europos tvarkos šalininkas. Tokiu būdu jis buvo vokiečių liberalų priešininkas, kurie svajojo apie visų vokiečių sujungimą į vieną valstybę. Bismarckas buvo už atskirą Austrijos-Vengrijos valstybę, nes bijojo, kad jos sugriuvimas išsaus chaosą Vidurio Europoje.

Jis vedė tris karus: 1864 m. prieš Daniją, 1866 m. prieš Austriją ir 1870-71 m. prieš Prancūziją. Visus tris Vokietiją lengvai laimėjo ir jis buvo, palyginti, labai atlaidus priešams. Nuo to laiko Europa dvidešimt metų galėjo džiaugtis taika ir progresu. Vokietijoje buvo sukurta tokia "social security", kurios JAV dar ir šiandien nėra pasivijusios. Užsienio politikoje jis puikiai laviravo tarp didžiųjų galybių.

Augančio nacionalizmo įtakoje vokiečiai savo "geležiniam kanceleryje" įžūrėjo tai, kuo jis iš tikro nebuvo. 1888 m. gražbylys tės priepuolyje jis Reichstage pareiškė: "Mes, vokiečiai, bijome tik Dievo, bet nieko kito pasaulyje". Kai susijaudinę tuo tautiečiai įgraviravo tą sakinį aukso lentelę ir juo labai didžiavosi. Bismarckas tarmiškai (plattdeutsch) dejavo: "Hadd ik dat Wurt man nich seggt". (Kad aš to žodžio nebūčiau ištars). O kai jaunas kaizeris Vilhelmas II jau įj atstatęs jam prie progos gyvėsi savo karo laivyno statybą, kuri labai suerzino ir išspandino D. Britaniją, Bismarckas pareiškė: 20 metų po Fridricho Didžiojo mirties Napoleonas sumušė prūsus prie Jenos. Dvidešimt metų po jo, Bismarcko mirties jo sukurtas Reichas patirs "der Grosse Krach". Bismarckas mirė 1898 metais -- 1918 m. tas pats Vilhelmas kapituliavo!

Bismarckas šiandien yra populiarius, nes vokiečiai ir kartu praktiškai visas laisvas pasaulis yra nusivylęs ta santvarka, kurią bandė pasauliui su sovietų talka primesti Rooseveltas. Nepopuliarus karas Vietname ne tik Lippmannui, bet ir daugeliui kitame rikiųjų priminė tą politikos dėsni, kurį Bismarckas suformulavo jau 1888 m. vasario 6 d. kalboje Reichstage:

"Kiekviena didžioji valstybė, kuri už jos interesų sferų bando paveikti kitų kraštų politiką, išsina iš Dievo jai pavestų ribų, ji veda prievartos, o ne savo interesų (saugojimo) politiką, ji pervertina savo prestižą..."

(36)

grupę ir miestas turi būti gina-mas iki paskutinio LXII-tos armijos kario".

Šio strateginiu atžvilgiu palankioj vietoj Stalinas norėjo sumušti vokiečius. Reikėjo tik laimėti laiką sutraukti šioj vietoj kariuomenę ir įrengti įsitvirtinimus. Todėl jis lengvai sutiko su generolų siūlymu vykdyti atitraukimo operaciją iki Volgos, gelbstint sovietų armijos jėgas.

Klausimas buvo, ar vokiečiai duos laiko sovietams sumobilizuoti jėgas. Gen. Kolpakči su savo armijos vyrais gynė Doną prie Kalačo, leisdamas kitiems pulkams tvarkingai trauktis. Bet vokiečiai neskubėjo pulti Doną. Timošenko nustebo, kad vokiečiai jo nepersekoja.

-- Ką tas reikėtų? Ar vokiečiai nebus pakeltę savo planus?

Sovietų špiūnų puikiai veikė, bet šnipai nieko nepranešė apie pasikeitimus. Nei jų garsusis šnipas Richard Sorge, dirbęs vokiečių ambasadoje Japonijoje, nei leitenantas Schulze-Boysen, susisukęs lizdą aviacijos ministerijoje Berlyne, nepranešė, kad Hitleris būtų padaręs kokius pa-keitimus. Tas pats buvo ir su Aleksandru Rado Šveicarijoje ir Gilbertu Paryžiuje, kurie nė žodžio apie tai neužsiminė.

Bet vienas dalykas buvo aiškus, generolo Paulus šarvučiai nesirūdė. Sovietų žvalgyba pranešė,

kad jie yra prie Milerovo. Sovietų vadovybė buvo nustebusi ir negalėjo suprasti, kas per priežastis tokio jų vėlavimo. Jie nežinojo, kad 14-tas šarvučių korpus negalėjo toliau judėti dėl benzino trūkumo.

Dėl to dalyko kaip tik liepos 23 d. Hitlerio vyriausiasis štabas nutarė Kaukaze plėsti karo veiksmus.

Tad aštuoniolika dienų VI-toji armija, dėl blogo tiekimo, pasiliko vietoje nejudėdama. Tą laiką sovietai išnaudojo. "Kol vokiečiai mums nelipa ant kulnų, mes galime suorganizuoti gynybą už Dono", nutarė Timošenko ir gen. Kolpakči, surinkęs savo armiją Dono krlpoje prie Kalači, suorganizavo stiprų pasipriešinimo lizdą. Sovietai užbarikadavo svarbesnes per Dono persikėlimo vietas per 70 km. nuo Stalingrado.

Kai liepos 20 d. VI-toji armija atnaujino puolimą, pamatė, kad pirmoj vietoj jai reikės nuplėšti Kalačo užrakta pirm puolant Stalingradą. Tokiu būdu prasidėjo Kalačo mūšis, pati įdomiausia operacija šitame kare, kuri buvo Stalingrado mūšio pirmuoju veiksmu. Gen. Paulus įvykdė klasišką apsupimo operaciją. Rugpjūčio 6 d. prasidėjo paskutinis kovos runda dėl Kalačo. Sovietai beviltingai gynėsi. Jie gerai žinojo, ką reikš, jei vokiečiams čia pavyks pralaužti frontą ir užimti svarbiausią poziciją prie Stalingrado. Rugpjūčio 23 d. 4 val. ryto pradėtas puolimas Volgos kryptimi ir vokiečiai skiria pasimatymus Stalingrade. Nedidelis tarpas skiria šarvučius nuo miesto. Nežiūrint stipraus sovietų priešinimosi, apie vidurdienį vokiečių tankistai jau mato horizontą Stalingrado miesto kontūrus, kaip staiga iš trisdešimt septynių skirtingų pozicijų pradėjo apšaudyti sovietų patrankos. Prieky buvęs Strachwitzo bataljonas viena po kitos nutilo. Vokiečių sviediniai patalkė tiesiai į patrankas ir išžudė aptarnautojus. Keistas dalykas, vokiečių bataljonas beveik neturėjo nuostolių. Užėmę sovietų pozicijas vokiečiai rado prie patrankų žuvusias moteris, aptarnavusias patrankas. Tai "Raudonosios barikados" fabriko darbininkės išmokusios šaudyti į lėkuvus, bet nemokėjusios patrankų naudoti prieš tankus, 16-toji divizija naktį išsitiesia prie

Be žodžių...

Volgos, už kurios jau matosi Azijos stepės.

Sovietams evakuavus apylinkes priešais Stalingradą, mieste padėtis pasidarė beviltiška. Niekas iš kariškių negalvojo, kad Stalingradas galės ilgai atsilaukyti. Gen. Lopatine, vadovavęs LXII sibiriečių armijai galvojo, kad nebus galima miesto išlaikyti ir nutarė apie tai Chruščiovui ir Jeremenkui, kurie tuoju nušalino Lopatiną iš vadovybės.

Keliai, kurie vedė į Stalingradą, buvo užblokuoti bėgančiais gyventojais ir gyvuliais. Visi skubėjo persikelti per Volgą. Stalingradas buvo liepsnoje. Bet Stalinas buvo pasiryžęs miesto neati-duoti ir į Stalingradą pasiuntė vieną savo ištikimiausių bolševikų Nikitą Chruščiovą, kuris turėjo civiliuose sukelti kovos dvasią. Pasekoj buvo suorganizuota "liaudies armija" iš 50,000 civilių, gi kiti 75,000 buvo įjungti į LXII armiją. 3000 merginų buvo paskirtos slaugėmis ir ryšininkėmis, 7000 komjaunuolių, daugumoj 13 metų amžiaus, gavo ginklus ir buvo pasiųsti į kovojančius dalinius. Visi buvo kareiviai. Iš fabriko "Raudonoji barikada", kur buvo liejamos patrankos, jos tiesiog buvo vežamos į kovos pozicijas.

Rugsėjo 12 d. Chruščiovas ir Jeremenko miesto gynybą pavedė generolui Čukovui, vietoj nušalin-tojo Lopatino. Tai buvo geriausias generolas, kokį sovietai turėjo, atkeltas iš Tolimųjų Rytų.

Čukovas rašo, kai rugsėjo 12 d. jis prisistatė pas Chruščiovą ir Jeremenko Jam kaimelyje ant Volgos kranto, kur buvo armijų grupės vyriausiasis štabas, Chruščiovas jam pasakė:

"Generolas Lopatinas, vadovavęs LXII armijai galvojo, kad jo armija negalinti apginti Stalingradą. Apie traukdamasi toliau negali būti kalbos, tad generolas buvo nušalintas ir vyriausioji karo taryba nutarė, kad jūs vadovausite

LXII armijai. Kaip galvojate tai atlikti?"

Tai buvo nelauktas klausimas, prisipažįsta Čukovas, bet jis neturėjęs laiko galvoti ir atsakė:

"Stalingrado atidavimas vokiečiams palaužtų mūsų tautos moralę. Aš prisiekiu neapleisti miesto. Mes išlaikysime Stalingradą, arba mirsime!"

Už dešimties valandų Seydlitzo korpus pradėjo puolimą prieš miesto centrą. Čukovo štabas buvo bombų sunaikintas ir generolas turėjo persikelti į kitą vietą už kelių šimtų metrų nuo vokiečių.

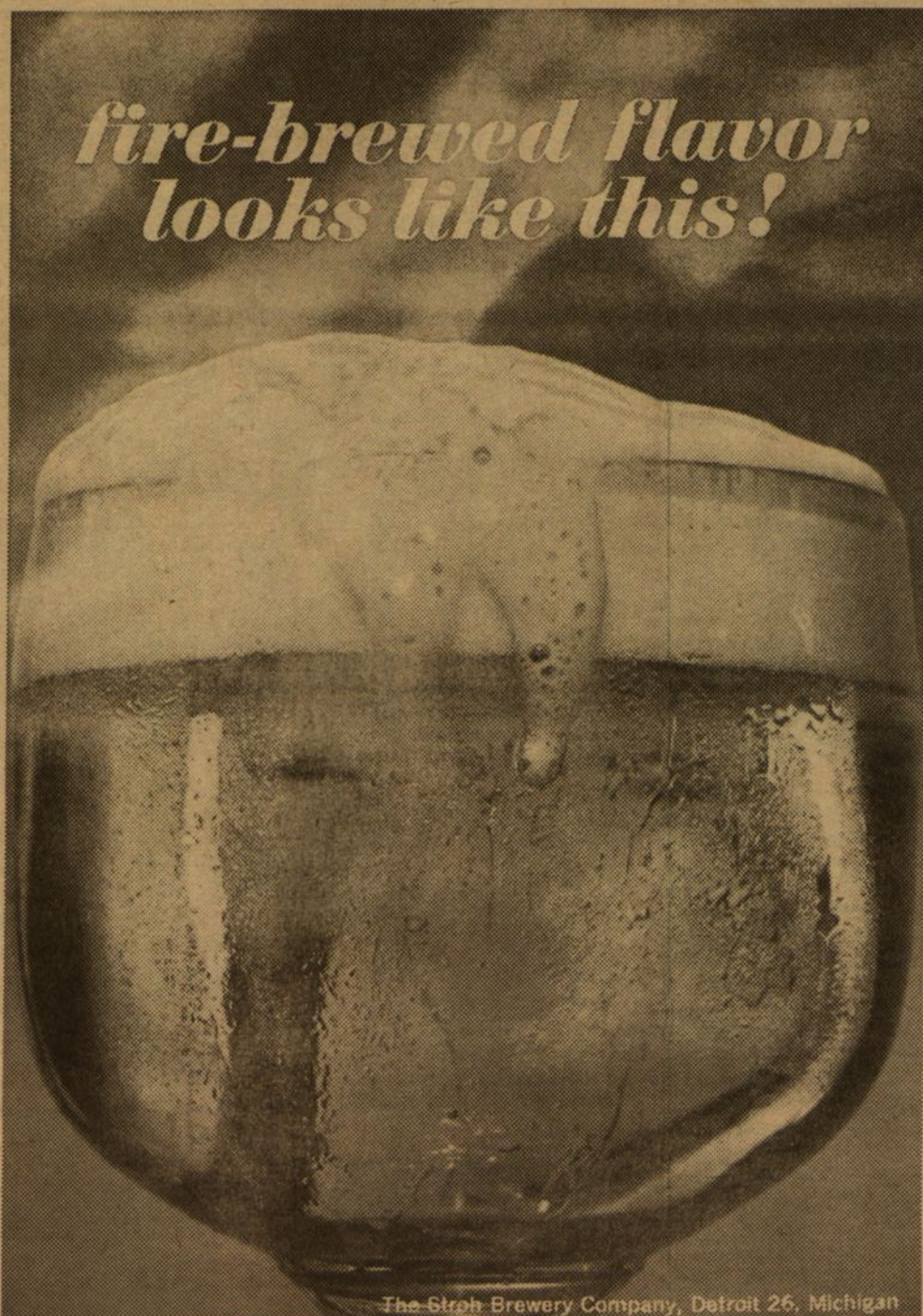
Po sunkių kautynių Čukovas telefonu susijungė su Chruščiovu:

"Dar dvi dienos tokų kautynių ir mano armija bus sunaikinta iki paskutinio žmogaus. Mes nebeturime rezervų. Man reikia tuojau atsiųsti dvi ar tris naujas divizijas".

Chruščiovas užliarmavo Stalimą. Ir jei miestas nebuvo palmtas, tai dėka Chruščiovo, kuris Čukovui išreikalavo rezervų. Nuo rugsėjo 15 iki spalio 3 d. išrūpino jam 6 naujas divizijas pilnai apginkluotas. Šitas naujas jėgas Čukovas metė miesto centru.

Pirmoj kautynių fazėj dalyvavo septynios vokiečių divizijos, jau išsargusios. Mūšiai, kurie užsitęsė keletą savaitių tarp Dono ir Volgos, išsargino karus.

LXII sibiriečių armija turėjusi dešimt divizijų, nebuvo labai stipri, ypač kad kai kurios divizijos buvo nepilnos, tad Lopatinas ir galvojo negalėsiant su tokiom jėgom apginti miestą. Bet jo įpėdinis Čukovas spalio 1 jauturėjo vienuolika divizijų ir devynias brigadas, tai būtų apie penkiolika divizijų, neskaityt civilių armijos ir milicijos. Tiesa, vokiečiai turėjo persvarą ore. Gen. Fiebigio lėktuvai atlikdavo tikstantį skridimų ir smarkiai naikino sovietų pozicijas. Bet kokia nauda iš aviacijos, jei sausumos kariuomenė silpna ir nepajėgia pralaužti pasipriešinimo. (Bus daugiau)

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

Stroh's

with fire-brewed flavor

GREETINGS and BEST WISHES

KITCHEN MAID MEATS

OLD COUNTRY STYLE SMOKED SAUSAGE. HAM AND BACON

KITCHEN
WO 1-8061
3301 W. 63WEST
10900 Lorain
252-5393
In Sears 110th & LorainDOWNTOWN
402 Euclid
MA 1-256017301 Lorain
WI 1-7496
WEST SIDE MARKET
Main 1-1983MIDDLEBURG HTS.
6913 Southland Dr.
842-5520VALUE CITY
Granger and IndependenceP A R M A
5441 Ridge
TU 4-34907461 Ridgewood
TU 4-5100PLAIN and FANCY Shop
Severence Center

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

KOMUNISTŲ PAVERGTŲ TAUTŲ BENDRADARBIAVIMAS

Klausimas nėra naujas. Tų tautų atstovai bendradarbiauja. Yra Europos Pavergtųjų Tautų Asamblėja su centru New Yorke, kurioje žymų vaidmenį vaidina lietuviai. Bendradarbiauja Pabaltijo valstybių diplomatai, bendradarbiauja politinių veiksmų viršūnės, Rodos, nebebūtų nė reikalo, to klausimo kelti, nes tai nebe "klausimas", o jau seniai vykdomas darbas.

Tas darbas vyksta viršūnėse. Lieka klausimas, o kaip įvairių tautybių santykiai vystosi pasikrose vietovėse. Šį klausimą iškėlė Cleveland balandžio 12 d. Ralph J. Perk, Cuyahoga County Auditor, tautybių atstovų susirinkime. Iškėlė jis tą klausimą gana įdomiai ir originaliai. Nelietai jis artėjančių rinkimų. Tai kėlė jis tiesiai į kelią, kuriuo pradėjo eiti JAV užsienio politika, taikė jis į vaidmenį, kurį organizuotos tautybių bendruomenės gali vaidinti toje politikoje, pradedant žvelgti į visus pradus iš apačios, čia vietoje.

Tautybių bendradarbiavimas turėtų prasidėti, Ralph J. Perk nuomone, ne nuo to, kada koks karalius ar princas nuskriaudė kaimyną prieš kelis šimtus metų, kada ir kur kokiais karais buvo atimtos kaimynų teritorijos. Bendradarbiavimas tuos klausimus keliant nepasieks tikslų, kurie įpareigoja savų gimtųjų kraštų laisve besisieliančių žmonių gyvenimą ir veiklą.

Iškelti klausimai verti susidomėjimo. Plačiau organizuotos grupės, radusios bendrų tikslų, daro didelę įtaką šio krašto vidaus ir užsienio politikai. Pavyzdžiui čia gali tarnauti negrų klausimas. Tuo tarpu savo rateliuose aktyvios, gražios darbas besisiekiančios įvairių tautybių grupės, veikdamos pavieniai ir atskirai, nepasiekia tos įtakos, kurią jos normaliai galėtų pasiekti radusios įvairiuose klausimuose bendrą kalbą. Obendrų klausimų, kuriais vertėtų susikalbėti, yra ir bus.

Savo laiku buvo pašvęsta daug darbo ir lėšų, kad nustatytų tautinių grupių potencialą ir galimą įtaką vietos politikos raido-

je. Tuo darbu buvo susidomėjęs velionis senat, Robert Taft, tokiu studijai praversti lėšų skyrė ir Rockefellerio fondas. Ir pasirodė, kad tautybių potencialas yra daug didesnis, negu bet kas galėjo tikėtis. Tik -- kad jis neišnaudojamas. Neišnaudojamas dėl to, kad ryšio stoka ir pavienių grupių pastangos neduoda tų vaisių, kurių būtų galima atsiekti bendru ir sutartinu darbu.

Žinoma, būtų jau detalesnis darbas išvardinti pavyzdžius, kur, kada ir kaip tai būtų galima atsiekti ir kas būtų pirmoje eilėje siektina. Niekas neabejoja, kad pirmaeiliai tikslai paaiškės pradėjus konkrečiai tomis problemomis gyventi ir sutartinai veikti. Yra duomenų tvirtinti, kad Ralph J. Perk iniciatyva, radusi gražų užnugarį, gali išsivystyti į veiklą, kuri šio krašto tautybių istorijoje dar neturi sau pavyzdžio. Mes gi patys dažnai kalbame, kad privalome ieškoti draugų, kurie užturtų mūsų siekiuose, mūsų darbuose ir pastangose kovoje su užsitiesiančia komunistų okupacija. Dar dažniau kartojame, kad vieni to nepadarysime. Tik tais atvejais, kada iškyla kalba apie artimesnį tautybių bendradarbiavimą, mes dažnai nuleidžiame bevilniškai rankas. O gal dažniau liekame savaime išdidume manydami, kad ką darome, ką veikdame, patys vien geriau padarysime. Į tą reiklą mes perdažnai žiūrime, pasitikėdami vadovybės ir centrų darbu ir uždaviniams, kas nėra smerktina, tačiau pamirštame, kad tą vadovybės ir centrų darbą galima palengvinti ir paremti didesne savo įtaka vietinės politikos ir administracijos sferoje.

Washingtono politinės viršūnės neatsiranda iš nežinia kur. Tie žmonės dažniausia iškyla savo gabumais ir iniciatyva vietovėse, kur ir mes randamės. Kurių pažiūrų ir kokių sugebėjimų žmonių iškyla ir yra klausimas, kuriame daug įtakos gali turėti tautybių grupės. Dėl to ir šimto kitų klausimų reikia bendrauti, tartis ir -- susitarti.

(J.Č.)

AR NEBUS 'ŠAUKSTAI PO PIETŲ'?

Dirvoje Nr. 39 vedamajame rašoma, kad tik "Latvių Sąjunga (JAV) įteikusi Senato užsienio komisijos pirmininkui memorandumą dėl JAV ir Sov. S-gos vyriausybės sutarimo atnaujinti ar įsteigti naujus konsulatų svarbesniuose JAV miestuose" ir kad "latvių memorandumas, kurio turinys esąs suderintas su atitinkamų lietuvių bei estų veiksmų bei organizacijų nusistatymu tuo klausimu, yra įteiktas ir Valstybės Departamentui".

Apgailestaujama, kad nesimatė tų lietuvių veiksmų, kurie galėtų ir privalėtų paaiškinti, kodėl nebūvo lietuvių memorandumo. O gal tai neličia Lietuvos? Laukiama atsakymo bei paaiškinimo ir išreiškiamas pageidavimas, kad: "Visuomenė turėtų būti vertinama ne tik rinklavių metu".

Šalia atspausdintame straipsnyje (vr) rašoma, kad Pirmininkas (JAV Bendruomenės Tarybos) V. Volertas pasigenda vyriausių politinių veiksmų vėlavai (ar ne Chicago konferencijos metu — A. N.) pažadėtų ir ligi šiol dar nepaskelbtų planų atremti Lietuvos okupantų užsimojimams garsintis su Lietuvos pavergimo "jubiliu".

O iš paaiškinimų aiškėja, kad tik atskiri prezidiumo nariai vieni, ar savo apylinkių veikėjų talkinami, jau esą padarę žygių. Pranešė ir konkretų faktą, būtent, kad Hartforde jau sutarta stambaus masto demonstracija birželio 20 d.

Kas išaiškėjo? Pirmia. Jokio garso iš didžiųjų politinių veiksmų, pajaučiantų ir apsiungusių. Matyt buvo reikalingas poilsis po kelis metus užtrukusių "kovų". Arba "naujos veiklos" piliule užspringo. Kažkas turėtų stipriau bastelti į pašoną, nelaukiant to laiko, kada keletu savačių prieš Vasario 16 šventę vėl, kaip iš gausybės rago, pasipils pasigyrimai, paskatinimai ir prašymai pinigų...

Antra. Mažesnis veiksmų per daug jau skrupulingai diplomatiškas. Rašoma, kad Bendruomenės Tarybos prezidiumas jaučia, kad ši Taryba — plačių ir įvairių mūsų visuomenės sluoksnių rinktas reprezentacinis organas — negalėtų pasiteisinti instrukcijų stoka iš politinių centrų, jei ta nelemta "jubiliu" lyg ir pamirštų, ar dėjęsi lyg tai ne jos reikalas tuo dalyku rūpintis...

Šaukimų. Katalikų Bažnyčia yra sudariusi sąlygas, kad mūsų kunigai išmokytų svetimas kalbas kitų patarnavimui, bet niekur nėra parodysi susirūpinimo, kad ateivio kataliko šeimose, vaikais tėvais, kalbėtų maldas vienoje ir toje pačioje kalboje. Čia bažnyčia šeimoms vieningumo simboliu laiko tik jos priklausomumą tam pačiam tikėjimui, bet ne kalbą. Tiesa, dabar yra daromi bandymai perėti prie gimtųjų kalbų liturgijoje. Remiantis šiuo Vatikano Susirinkimo nutarimu, rodos, matome plačiai pavertus duris perėti ir prie gimtųjų kalbų vartojimo paskirose šeimose, tačiau praetis tikrovė jau tiek toli įsišaknijusi, kad be specialaus Vatikano potvarkio ko nors pasiektumėm svetimtaučių vokiečių. Pradėkim šia tema kalbėti per laikraščius! Gal tokiu būdu žinios greičiau pasieks Bažnyčios Tėvus, negu betarpiš laikų rašinėjimas Romon, iš kur vistiek atsakymo negaumi.

J.K.

JAV LB Tarybos prezidiumo nariai su Dirvos atstovu Vincu Rasteniu. Iš kairės: Dr. B. Nemickas, J. Šlepetytis, dr. E. Armanienė, dr. P. Vileišis, V. Volertas ir V. Rastenis.

Gal ir ne LB Tarybos reikalas, nes raštai ir varpai skelbia, kad LB turinti pareigą rūpintis tik lietuvių, lietuvių kultūros reikalais, bet tik jau ne politiniais, taigi ir ne Lietuvos laisvinimo reikalais. Tai kas gi gaunasi? Jeigu LB vadovybė to daryti neturinti teisės, tai kokia teise remdamiesi atskirų bendruomenių lietuvių — "apačia" rengia politinio pobūdžio demonstracijas? O kai surengia, tai, žiūrėk, koks veiksnys ima ir įsirašo savo sąskaiton. Kažkoks nesusipratimas.

Trečia. LB Tarybos baimė, sąlyginumas, išankstinis teisinimasis. Taigi ryžto ir atsakomybės pajutimo stoka. Ryžto stoka liudija ir tas faktas, kad tik gegužės 22-23 d. Taryba susirinko pasvarstyti "apie būdus ir priemones viešai pa-

reikšti laisvėje esančių lietuvių pozicijai dėl tebe-trunkančios Lietuvos pavertimo. Tarybos prezidiumas mano, kad net ir gegužės gale, nors vėloka, bet nepervėlu tą dalyką apsvaistinti ir tai, kas bus nutarta, dar šiemet įvykdyti".

Ar nebus tik "šaukštai po pietų", nes "apačia", ką bei kaip darys, rengiasi daryti birželio mėnesį (kas per 25-rius metus Lietuvos vyksta, yra tik birželio 15 okupacijos pasėka).

Kas nepavargote — pavargusieji tegu dar pailsi — visomis keturiomis darykite tai, ką daryti diktuoja sąžinė ir atsakomybės jausmas prieš pavergtuosius, nes stoka ryžto ir ieškojimas "mandatų" išaukia visuomenėje apmaudą.

A. Nerimantas, Boston

Į ką jie turi kreiptis. Tuoju atsisiras skeptikų, arba visa numatančių, kurie sakys, kad iš to nieko neišeis, kad tas pareikalaus išlaidų. Išeis ar ne išeis, reikėtų palaukti išbandžius, o dėl lėšų tai kiekviena apylinkė savo turimomis pajamomis lengvai išgalėtų.

V.D.
Worcester

GREETINGS and
BEST WISHES

Cott
QUALITY
BEVERAGES

into
your home.

IT'S **Cott** TO BE GOOD
MARVEL
BEVERAGE CO.
8915 CRANE AVE.
BR 1-4400

BEST WISHES

THE OHIO
LAUNDRY CO.
MECHANICS

INDUSTRIAL
LAUNDRY AND
CLEANING

GARMENT SUPPLYS

4730 Lexington Ave.
HE 1-9305

LAIŠKAI

PORA ŽODŽIŲ DIRVAI...

Siunčiu prenumeratą 1965 metams, o vieno dolerio perviršį palaikykite pašto išlaidoms. Ir ta proga keli žodžiai Dirvai: 1. Kodėl Š. Amerikoje išeinančių lietuviškų laikraščių redaguotojai neberodo pastangų Amerikos vietovardžių ir amerikoniškų pavardžių lietuvinėms ar savo tautiečių pavardžių lietuvinime? Nuo kada mes pajutome "pagarbą" svetimiems žodžiams? Kaip mes suprantiame pagarbą pavadinimams, kurių originalo, lietuviško raidyno pagalba, jokių būdu pamėgdžioti neįmanoma? Arba, kitaip tariant, ar rusiškai, arabiškai, kiniškai, žydiškai pavadinimai lietuviškame laikraštyje turi mažiau pirmenybių praskambėti savo originalinėje rašyboje kaip ir angliškai? Arba, nuo kada lietuviškame raidyne atsirado kažkokios (nujaugiamos) garsų tarimo taisyklės, kur: raidė c būtų tariama kaip k, ch kaip

č, ph kaip f ir t.t. Bei, iš kur lietuviškame raidyne atsirado raidės w, x, q? -- nuo kada? Ir iš viso, šiame atvejyje labai norėtusi išgirsti kai kurių skaitytojų nuomonę apie pagarbą (respektą) svetimiems žodžiams? Ar vispusiškai pagarbą bei respektą prieš svetimtaučius ir saviščius bus išlaikyta tada, kai savaime laikraštyje tematyse tik lietuviškus žodžius? (rašomus iš klausos bei tarties šaknyse), -- laikysimės kopijavimo taisyklių skolinant ar pripažįstant garsus iš visų pasaulyje egzistuojančių raidynų? -- Ar kaip kitaip?

2. Mano linkėjimai Dirvai, kad savo puslapiuose kiek galima daugiau vietos skirtų mūsų katalikų tikėjimo ir lietuviybės santykių ryškiniui. Ne vien tik svetimųjų kraštų aplinka mus diskriminuokime, k, nautautina, nei Pavyzdžiui imkime kad ir mūsų padėtį Pietų Amerikoje (perdėm katalikiškame kontinente). Čia mūsų kunigai bei lietuviškojo kraujo dvasiškiai beveik visu 100% patarnauja svetimkalbiams bei atlieka "garbingus įsipareigojimus" mišios paršams. O iš kitos pusės, mes patys sau grąšiname susinaikinti, kadangi nebeturime pa-

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

• Pinigų taupymui nereikia važinėti. juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½%, išmokamas du kart per metus.

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

Du skirtingo šokio filmai

Juozui Bačiūnui iš Hawajų atvykus pasiklaidinti į Los Angeles, man užėjo noras pabūti filmų reporteriu, o jeigu labai nesu- pyktumėt, tai ir filmų kritikų. Sunkus tai verslas, ir man nėra viltingas atlaikyti varžybas su geriau apsišvietusiais ir judresniais Hollywoodo paslapčių žinovais. Drąsinu save tik tuo, kad ši kartą aš turėjau progos matyti du, taip sakant, lietuviškus šokio filmus, kurių pasižiūrėti tą vakarą neatvyko nė vienas iš žymiausių filmijos rašytojų.

Tautinių Namų šelmininkams, rengusiems J. Bačiūno sutikimą ir filmų demonstravimus, buvo kiek nerimo, nes krepšinininkų filmo juosta iš Australijos per Chicago pas mus buvo atskraidinta beveik tik išvakarėse. Amerikos lietuvių krepšinio rinktinės rungtynės su Pietų Australijos rinktine čia pirmą kartą buvo parodytos platesnei publikai. Filmą padarė Australijos televizijos stotis, pagamindama kopiją tos programos, kuri Australijoje buvo rodyta žiūrovams. Pasiūkimus ir rungtynių atpasakojimą davė du australų sporto reporteriai, kuriuos tenka pagirti už bešališkumą ir už dideles pas- tangas išmokyti gana gerai ištar- ti visas pusėtinai sunkias lietu- viškas pavardes.

Los Angeles lietuvių visuome- nei, praėjusią vasarą turėjusiai progos pačiai pirmą kartą susitikti iš Australijos grįžusius lietuvių sportininkus su šaukais laimė- jimais, ši kartą buvo dar įdomiau pamatyti vieną iš reikšmingiausių pergalių prieš stiprų Aust- ralijos krepšinio vienetą. Ir tik- rai, niekas neapstovylė, filmas bu- vo labai įdomus ir beveik jaudinantis. Nebent tik mūsų didžiausi sporto puristai vėliau reikšė ap- gailėstą, kad rungtynės bu- vo žiaurokos, per daug stumdy- mosi ir kad dabar televizijoje ro-

domos amerikiečių krepšinio pirmenybių rungtynės, esą, pa- teikiančios žymiai daugiau spor- tinio meno vaizdų.

Šis filmas bus rodomas viso- se stambesnėse Amerikos lietu- vių kolonijose, ir reikia tikėtis, kad niekur nestigs žiūrovų. Jis vertas pamatyti ne tik sportinin- kams, bet ir kiekvienam lietu- viui. Bet tik dabar aš ėmiau abe- joti, ar sportas iš tikrųjų yra tiek įdomus ir reikšmingas mūsų jaunuomenėi, kaip laikraščiuose tekdavo skaityti. Šio filmo pama- tyti mūsų mieste susirinko labai nedaug jaunuomenės. Vos kele- tas jaunesnių negu 30 metų ir ne tiek jau daug jaunesnių negu 40 metų... Žiūrovų daugumą suda- rė buvę akumens amžiaus sport- nininkai ar niekados krepšinio neįaidę. O galia, nes kitos pro- gos pamatyti šį filmą čia gal jau nebus. Ir beveik komiška, kad už filmo pamatymą ne tik nieko nereikėjo mokėti, bet visi sve- čiai dar buvo nemokamai pavi- šinti.

Kiekvienu atveju Valdas Adam- kavičius, Petrutis ir Šolūtnas mane turės dar kartą įtikinti, kad mūsų jaunimui sportas yra la- bai įdomus ir tautiškai labai reikšmingas...

Per pastaruosius 30 metų ne- beįmetus nė vieno krepšio, man įdomiau buvo žiūrėti Amerikos ir Kanados lietuvių tautinių šo- kių šventės filmą, kadangi tai vis- dėlto artimesnis verslas, lai- kas nuo laiko atsirandant rei- kalui pamankštinti kojas ant par- keto, kai mūsų Mykolo Krafto orkestras užgroja "Never on Sun- day" ar kokį kitą tautinę dvasią labai žlugdantį šlagerį.

Šis filmas jau buvo parody- tas Chicagoje, Detroite ir to- tone, tad Los Angeles nebega-

premjeros garbės. Be, abejo, jis prakellaus ir turėtų prakellauti kiekvieną laisvųjų lietuvių koloni- ją Amerikoje ir visame pasauly- je. Jį su malonumu pažiūrės šim- tai tūkstančių lietuvių, kurie ne- gavo progos antrosios šokių šventės pamatyti Chicagoje. Fil- mas spalvotas ir garsinis, suin- teligentiškai paruoštais ir Algi- mano Žemaitaičio puikiai per- sakytais komentarais.

Filmą gavome jo gamintojo ir filmuotojo Pauliaus Jasiukonio pastangomis. Savo veiklą jis pats ir pademonstravo, po visų fil- mo studijų ir išvykų į New Ha- veną, dabar vėl pasistoviai sugrį- žęs į Los Angeles.

Deja, šis geras, gražus ir dva- siškai įkvepiantis lietuviškas fil- mas prašosi kritinių komentarų. Tautiškai nemalonu, nes tai, kas buvo ir kaip padaryta, jokdomis kritikomis nebepakeičiama. Ne- bent tokiu atveju tūli kliaujamės kad iš dabarties trūkumų ir klai- dų būtų galima pasimokyti atei- čiai.

Kaip man teko patirti, bėdos at- sirado dėl to kad šokių šventės rengėją, Amerikos Lietuvių Bendruomenės Valdybą, laikui ne- pagalvojo ir neplanavo, kad iš šo- kių šventės reikėtų padaryti gerą ir vaizdingą filmą. Ji tik šventės išvakarėse paprašė P. Jasiukonį atvykti Chicago ir visą šventę nu- filmuoti, o pačio filmo padarymo sumanymas atsirado tik keliems mėnesiams po šventės praėjus. Tad ji buvo sukarpyta ir sure- daguota iš ilgos ištisinės juostos, trūkstantiems vaizdams, deta- loms ir įvykiams panaudojant fo- tografines nuotraukas, kurios ge- riau negu nieko, bet netiek pasa- lūkiškos ir iškalbingos, kiek gyvi vaizdai.

Jei filmas būtų planuotas ir jam pasirengta iš anksto, papildomos išlaidos už medžiagą ir aparatų nebūtų kainavusios nei tūkstančio dolerių, bet vaizdas ir įspūdis bū- tų galėjęs išeiti žymiai stipres- nis. Tokios masinės šventės joks vienas, net ir labai patyręs filmuo- tojas negali apimti. Čia reikėjo bent trijų kamerų pagrindinės (kiek su ja turėjo sąlygų "šaudyti" P. Jasiukonis), antrosios at- likti detalines nuotraukoms tarp šokių, išryškinti drabu- žius, pagauti šokių veidus, atskiras scenas, ir trečiosios, ke- liaujančios po publiką ir salę, už- rašyti žiūrovų reakcijas, pasisu- kinti po orkestrą, paieškoti kitų būdingų filminio reportažo aki- mirkų.

Nei straipsniai, nei knygos apie šokių šventę, nei fotografų nu-otraukos to nepadarys, ką galėtų čia pasakyti filmų kameros, nes šokiai juk yra judesys ir gyvybė, kurią pagauti, perduoti ir įpras- minti geriausiai gali filmo kame- rų operatoriai. Ir tuomet tautinių šokių šventė nepasibaigtų su pas- kutiniu judesiu ir orkestro garsu, ji galėtų būti kitiems tūks- tančiams daugelį kartų atgimdo- ma, pasiliktų ir veikty, kaip gra- žus ir stambus mūsų kultūros įvykis.

Žiūrint ir kartu klausant ši filmą, man kilo kelios mintys -- laimėjimai, uždaviniai ir kai kurios dar neįspėtos mįslės mū- sų tautinių menų puoselėtojams. Šokių muzika antroje tautinių šokių šventėje buvo gerokai pa-

įvairinta, ieškota jai spalvin- gesnių variacijų ir jų rasta dau- giau, nei praeityje. Aišku, sude- rintai muzikos ritmą su šokių ju- desiais ne visur pavyko, gal iš da- lies dėl repetavimo stokos. Deja, liaudies instrumentų garsais už- plerpiantis "šokių maršas" buvo dar labai nenusisekęs, skambėjo neuždegančiai ir net juokingai. Aš net eiti pagal tokį maršą nemo- kėjau, tuoj sugrįžčiau. O ir vi- sa kita masinius šokius lydinti muzika dar prašytų prašyti naujų įmantresnių, įvairesnių ir nuo- talkingesnių ieškojimų -- ir melo- dijų, ir ritmo, ir instrumentaci- jos atžvilgiais. Mažai šokių grupelių užtenka iš bėdos pagroti šį tą akordeonu, bet tūkstan- čiui ar keliems šimtams jau vi- sai kita problema.

Tokia masinė tautinių šokių šventė parodo dar vieną labai įdomų ir reikšmingą atžvilgį, ku- ri galėtume tuo tarpu pavadinti teoriniu. Štai mūsų trumpo am- žiaus bėgyje ir mūsų akies vyz- dyje susikūrė nauja lietuviškų šo- kių "tautosaka". Juk daugumo to- kių šokių ir tokioje aplimtyje, pvz., prieš 50 metų visai nebu- vo. Mūsų tauta taip ir tokių šo- kių praeityje nešoko. Dar tebėra gyvi pirmieji tų šokių ieškotojai liaudyje ir jų kūrėjai, tobulinto- jai, "choreografai". Tik nedaugė- lis šiandien vadinamų tautinių šo- kių galėjo būti ištisinais perimti iš autentiškų "tautošokių". Kitiems šokiams buvo panaudoti tik liau- dies šokio pavieniai motyvai, kai kurių liaudies žaidimų fragmen- tai ir pan. Ir bene gražiausi ir visų daugiausia mėgiami šokiai yra vėliausiu laiku sukurti, ga- besnių šokio menininkų įvaiz- dinti.

Tatai patvirtina mano nebe vie- ną kartą skelbtą sąvąją, kad mū- sų tauta meno plotmėse nepri- valo stotuti tik ant senovės ir pra- eities elementų, bet kurti toliau ir plėtoti dabar jau individuali- meną, kaip jį kūrė praeities kar- tos savo reikalams ir savo sko- niams. Čia nėra reikalo susting- ti, nėra reikalo bijotis naujovių, neturi pagrindo nuogąstavimai, jog naujovės įžeis brangųjį seno- lių palikimą ir sužalos tautos dva- sią. Kūryba niekada nieko nesu- žalos, tik tautą praturtins ir ją suartins su mūsų laiko dvasia.

Be abejo, mūsų tautinių šokių kūrėjams ir vadovams, mokyto- jams ir stambių švenčių organi- zatoriams šiandien atsistoja nau- ja ir labai sunki problema. Vie- nas dalykas yra mažų grupių šo- kiai mažose estradose ar nedau- gelio šokių "kubilai", visai kit- tas dalykas yra masiniai šokiai, jų forma, apimtis, išraiškos prie- monės, estetika, ir choreografi- ja, kuomet kažin ar įmanoma tūkstantį ar daugiau šokių, pvz., išdalyti į daugybę "kubilėlių"... Todėl idėja įsteigti tautinių šo- kių institutą visoms toms prob- lemoms nuodugnau ištyrinėti ir išspręsti buvo labai gera, reika- linga ir nunokusi.

GREETINGS and
BEST WISHES

M. O. MATTLIN

GENUINE
CONSOLE SPINETS

EASY TERMS

Established 55 yrs.

2027 EUCLID AVENUE

PR 1-7633

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

ŠALIA KLAUSIMO, ar leistina ne visai doru būdu siekti doro tikslo, iškyla ir kitas: ar ginklų rūšys, kuriomis priešininkas nau- dojasi, vien dėl to pasidaro "trefnos" ir atnestinos? Ar pozicijos, kurias ar dėl kurių mus priešininkas puola, vien dėl to tampa iš paskutiniųjų gintinos šventenybės?

Vilius Bražėnas (Dirvos 40 nr.) ištvertė lietuviškai ir priminė ką Churchillis sakė apie komunizmą. Teisingai Churchillis kalbėjo, tik galia, kad vėliai. Būtų geriau buvę, jei įsai Jaltos konferencijoje Rooseveltui tuos savo įspėjimus būtų įkalęs, ir jeigu jie abu tenai tokiais samprotavimais būtų vadovavęsi. O juk Churchillis tą ir ta- da jau pakankamai gerai žinojo, kaip žinojom mes, kaip žinojo dau- gelis. Aną kartą šiuose užrašuose buvo cituotas G. Kennano ko- munistų taktikos apibūdinimas, paimitas iš paties Lenino ir kitų ankstyvųjų Rusijos komunistų vadų lūpų, kurie ir patys savo kaukes gana dažnai nusiliminėdavo, savo tikrąjį veidą drąsiai, tiesiog ciniš- kai rodydavo. Visa nelaimė, kad iš tų įspėjimų (įspėjimų, koki yra komunistai) išvadų arba nedaroma, arba daromos gana keis- tos.

Chrchilllis išskaičiavo kokius "ginklus" komunistai naudoja: liberalizmo ir demokratijos principus, žodžio laisvės teisę, susi- rinkimų laisvės teisę, politinės agitacijos teisę, apskritai visas konstitucines teises (praktikuojamas teisinėse santvarkose). Prie to sąrašo Chrchilllis dar pridėjo ir švelnius liberalinius ar so- cialistinius režimus, kuriuos komunistai panaudoja, kaip pakopas valdžiai pasiekti ir užbrogti. V. Bražėnas tą komunistų naudojamų priemonių sąrašą dar nuo savęs papildė, nurodydamas į sąjūdžius dėl civilinių teisių, dėl pasaulio taikos, dėl humaniškumo, dėl rasių lygybės, dėl "kultūrinio bendradarbiavimo". Bus pamiršęs paminėti antikolonializmą ir nacionalinį išsilaisvinimą...

Taip, komunistai visus tuos šokus ir sąjūdžius naudoja savo tikslams. Kai tik pastebi kokį idealą tampantį kur nors populiarų, nedelsdami skuba užbėgti visiems konservatyviai nusiteiku- siams ar šiaip nerangiems už akių ir pasirodyti minios pirmai- siams ir vieninteliais nuosirdžiaus tų idealų gynėjais, dėl jų kovoto- jais. Ar iš to darytina išvada, kad visi tie idealai ir yra kaip tik komunistų idealai, ir vien dėl to atnestini bei smerktini? Ar tikslinga ir ar protinga kiekvieną komunistų bandomą pasisavin- ti idėją be niekur nieko taip ir palikti komunistams eksploatuoti, nuo jos atsiskirti? Ar tiksli taip dosniai aprūpinti ginklais komu- nizmą ir pasilikti be nieko ar tik senomis "alebardomis" apsigin- lavusiems?

Žvilgtelėkim tik į Ameriką vykstančią negrų kovą dėl elemen- tariausios pilietinės teisės -- balsavimo teisės. Kas šioj kovoj tel- sus, regis, mums pakankamai aišku, ir nereikia mums brangių va- karų praleisti to klausimo studijoms. Betgi biržininkų draugijos še- fas, didysis antikomunistas, beviešėdamas kažkur Californijoje, sušuko per radiją -- irgi įspėjimą, -- kad, girdi, budėk Ame- rika, Martin Luther Kingas Alabamoje kėsinaisi įsteigti sovietinę socialistinę respubliką! Vadinasi, į kovą ir prieš šių komunistų darbą...! Valio Alabamos gubernatoriui, kurs ginčija savo krašto piliečių daliai konstitucinę teisę (kuri, turbūt, irgi komunistų su- galvota?).

Argi tai ne vanduo komunistų maltūni?

BEST WISHES

To All the Lithuanian People

RICHMAN BROS.

11 STORES IN GREATER
CLEVELAND

NOW OPEN AT SEVERANCE CENTER

GREETINGS and BEST WISHES

WIEHN'S BAKERY

For GOOD Baked Goods - See WIEHN'S

704 EAST 185 th ST.

KE 1-0650

GREETINGS and BEST WISHES

LAMAR'S RESTAURANT

FOOD AT ITS FINEST AT MODERN PRICES

1515 Euclid Ave.

861-2228

1106 Euclid Ave.

PR 1-8898

PELNYKITE DIVIDENTUS
KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4 1/2% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMAI PAŠTU
KETVIRČIAIS... INVESTMENT
SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 3-Star FRENCH COGNAC	5th	4.59
2. Antique Bourbon Kentucky Str. Whiskey	5th	3.98
3. CANADA DRY VODKA	5th	2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy	5th	3.35

5. COINTREAU Liqueur	5th	4.75
6. CHIANTI Imported Wine	5th	.98
7. Zeller SCHWARZE KATZE	5th	1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

Penktadienio vakarai New Yorke

DISKUSIJOS APIE LAISVALAIKIO PSICHOLOGIJĄ

Tai buvo pirmutinis pavasario penktadienis. Vakaras po darbo. Pavasario tingumas dvelkė per New Yorką. Poilsui linkęs buvo ir dailininkas Kazimieras Žoromskis, kurio studijon suėjome diskusijoms, ką tik sugrįžęs iš savo parodos Chicagoje ir atidėjęs darbus ateinančiai savaitei. Diskusijų Ratelio lan-kytojai irgi laisvalaikį nusi-teikė, nes šio vakaro tema -- laisvalaikio psichologija. Tačiau kitaip su prelegentu dr. Antanu Sužiedėliu, kuris turėjo per trumpą laiką pasirošti ir atkelti iš Washingtono, Lyg revanšui jis išsprogino laisvalaikio sąvoką -- laisvalaikio nėra. Žmogaus elgsena visuomet turi koki nors tikslą.

Susirinkimui vadovavo Laima Šileikytė.

Paskaitos pradžioje dr. Ant. Sužiedėlis, klinikinės psichologijos profesorius Amerikos Katalikiškame universitete Washing-tone, pastebėjo jog jis buvo kvies-tas kalbėti kartu su kun. dr. V. Cukuru, kuris turėjo nagrinėti laisvalaikio metafiziką. Susidė-jus aplinkyboms ir dr. Cukurui negalint dalyvauti, visa našta ati-tekto jam.

Pagal dr. Sužiedėlį, tema yra patraukli, bet kartu ir klaidinan-ti. Paviršutiniškai žiūrint, atrodo, kad visi suprantame, kas yra laisvalaikis. Bet kai nori surasti jam apibūdinimą, tučiuojas su-siduri su sunkumais, nes tema yra ne vien per plati, bet ir mig-lota. Per plati, nes apima visas žmogaus reikšimosi sritis. Filo-sofiniai būtų galima nagrinėti, kas yra darbas ir kas ne. Etiniai būtų galima nagrinėti, ar reikia dirbti ar ne. Teologiniai būtų ga-lima pradėti nuo Dievo sutverian-čio pasaulį ir septintą dieną be-silsiančio. Gi visuomeniniuose moksloose ekonomija paliestų darbo ir atlyginimo santykį, so-cilogija pažvelgtų į darbo ir po-ilsio išskirtymą po įvairias žmo-nių grupes.

Tad kaip derėtų nagrinėti lais-

valaikį iš psichologinio taško? Vienas būdas apibrėžti laisva-laikį būtų sakyti, kad tai dary-mas ko nereikia daryti. Tačiau šiandieniniam žmogui retai rei-čia viską pačiam pasidaryti. Gi, pavyzdžiui, išspecializavęs žmogus nuo muzikos ligi chirur-gijos dažnai skiria visą savo lai-ką savo profesijai -- jis daro tai, kas nėra būtina daryti vien tik pragyvenimui pelnytis. Būtų gali-ma įvesti kitus kriterijus: svar-bos, privatumo, malonumo, tiks-lingumo, realumo -- o laisvalai-kis būtų kas nesvarbu, kur nėra jokios pareigos, kur yra vien tik malonumas, kur nėra jokio tiks-lingumo, o yra tik žaismas. Ta-čiau pragyvenimui mažai svarbi lietuviška veikla, bet po darbo valandų rašoma lietuviška kny-ga turi savo svarbą. Į baliukus nėra pareigos eiti, bet jei taip nori Jono Tūlo žmona, tuomet Jonui Tūlui tai pareiga, o jo žmo-nai yra koks norstikslas, nes ko-dėl ji iš viso eiti. Malonumas tu-ri daug veidų. Į šaltą akmenuotą kalną kopias turi ne tik lūkesčio malonumą, o ir vargą ir uždavi-nį. Žaismas irgi turi savo tiks-lingumą ir priežastingumą. Tai kas pagaliau yra laisvalaikis? Prie jo artimiausiai priartėja fiziologiniame druskos skiedinyje patalpintas žmogus su užriš-tomis akimis ir užkištomis au-simis. Beje, tokie eksperimentai buvo atlikti Kanadoje. Rezultate žmogus įgauna haliucinacijas, pradeda nebeatskiirti aplinkos nuo savęs -- žodžiu, visiškai pairsta.

Tie eksperimentai kaip tik ir parodo, kad normaliam (t.y. pil-nam) žmogaus funkcionavimui rei-kaingas įvairumas. Pritaikant tai žmogaus gyvenime reikėtų jo reikalingas akstinių įvairumas. Ir taip dr. Sužiedėlis pateikė lais-valaikio prasmę žmogaus psi-chiniam gyvenimui -- nevenk akstinių įvairumo ir būsi pilnes-niu žmogum.

Klinikinėje psichologijoje ži-noma sekmadienio neurozė. Kai visi darbai atlikti ir visa šeima aprūpinta, namų šeimininkas ne-

bežino ką bedaryti ir eina iš pro-to. O tuomet jis turėtų gal pa-siklausti savęs. Į kalną ko-pias pasiekęs viršūnę neturėtų tučiuojau leistis žemyn ir vėl lip-ti į naują kalną arba rašyti savo įspūdžius laikraščiui. Tegul jis pabūna su savim. Tas, kuris dar-bo metu įsakinėja kitiems, po dar-bo valandų turėtų pasiduoti kitų nurodymams -- jis daug naujo at-rastų savo aplinkoje. Be to, tai yra argumentas už lietuvišką veik-lą. Suradus save amerikiečių tar-pe, naujas patyrimas būtų surasti save lietuvių bendruomenėje. Tas, kuris neįstengia tai padary-ti, parodo gan didelį asmenybės paviršutiniškumą.

Vienkryptiškumą ir įvairumą dar būtų galima apibūdinti kaip kietumą ir minkštumą kaip kad prisiekęs viengungis savo ketu-rioliasdešimtuose metuose apsi-vedęs išsireiškė: aš nežinojau, kad galiu būti laimingas.

Baigmėje dr. Sužiedėlis su-gretino savo poziciją su pagarsė-jusiu psichoanalitiku E. Fromm pacituodamas iš jo knygos "Svei-ka bendruomenė". Tų žodžių es-mė: laikas nuo laiko leisdis į nau-jus išgyvenimus, nebūsi jais tik-ras, bet kai nesitikras, tuomet esi gyvas.

Dr. Sužiedėlio paskaita su-silaukė gyviausių diskusijų, ko-kios tik buvo Ratelyje per 8 su-sirinkimus. Jas aprašyti reiklau-tų kelių aprašymų. Pasitenkin-sime tik keliais schematiniais bruožais, o pačios diskusijos te-sitėsia skaitytojų tarpe.

Susirinkime dalyvavo keli dar bestudijuoją universitetuose. Korpi Vytis pirmininkas Bile-ris pasisakė, kad jam lietuviš-ka veikla joks laisvalaikis, bet pareigos dalykas. Legeckis tei-ravosi ar, pavyzdžiui, toks su-sirinkimas tik laisvalaikio pra-leidimas. Taigi, pas jaunesnius buvo rūpestis įrinkuoti lietuviš-ką veiklą savo gyvenimui.

Pas vyresniuosius tai pati li-tuviška veikla įgavo klausu-ko ženklą. Ar mūsų lietuviškas gyvenimas nėra vien tik pabėgi-mas nuo savo nepasisekimų ame-rikietišame gyvenime, ar nėra pabėgimas nuo pilkos sumasėj-i-mo kasdienybės ir t.t.? Paskui jie patys sau atsakė: mums įdo-mu ir svarbu sutikti vienį kitus. Šiose diskusijose gyvai pasi-reiškė D. Bulgarytė, A. Bud-reckas, A. Landsbergis, V. Va-laitis, M. Vygantienė ir kt. Dr. Vaišnys buvo susidomėjęs minė-tų eksperimentų duomenimis. Ar fiziologiniame skiedinyje iš be-plaukiojančių žmonių greičiau pa-simetė tie, kurie buvo mažesnės ar didesnės inteligencijos. Beje, tuose eksperimentuose tai nebuvo nustatyta.

Vienas kolega medikas iš vy-riausios kartos, kurie studijas baigė dar Lietuvoje, priminė, kad įvairavimas turi atėlti iš paties žmogaus, bet nereikia pasiklauti reklamomis. Dabartinė visuome-nė, jis parafrazavo kongresmano Powell žodžius, turi tris dievus: Dievą Tėvą, Dievą Sūnų, Dievą Dolerį. Ne tai kas reklamose spin-di yra dvasia, bet tai kas yra vi-duje.

O dr. Sužiedėlis į klausimus atsakė kaip geras psichologas: jis leido kitiems išskalbėti. Jei kas jo konkrečiai klausė, jis at-sakydavo klausimu: o kaip pats manai. Jei kas norėdavo jam ką nors primesti, tuomet jis sakyda-vo, kad jis tuos dalykus taip ir taip supranta, nors tai gali būti ir jo asmenybės ribos. Kai kas pasigedo, kad dr. Sužiedėlis ven-gė generalizuoti apie savo kartos uždavinius, nes šia kryptimi ir bu-vo pasinėšę diskutantai. Bet kaip tik dėlto, kad dr. Sužiedėlis ant visko neuždėjo savo štampos, ga-vosi tokios našios diskusijos. Ge-rali pastebėjo dr. Vyt. Vyantas, kad laisvalaikio, t.y. įvairėjimo, tvarkymas priklauso nuo pasirink-tų vertybių. O tai ir apsirėiškė diskusijų įvairumu.

Diskusijas užsklėdė dail. K. Žoromskis, labai taikliai apibū-dindamas laisvalaikį iš savo pu-sės: jums tai buvo laisvalaikis, o dabar man bus darbas studiją sutvarkyti.

Pro langus pavasaris jau buvo įsibrovęs. Bet dabar jis jau bu-vo ne laisvo laiko simbolis, bet naujai surastas įvairumas. Dė-ka washingtoniečio dr. Ant. Su-žiedėlio.

Saulius Šimolūnas

Adomas Galdikas

Peizažas

ADOMAS GALDIKAS BOSTONE

Antraštėj tarti žodžiai nereiš-čia, kad dail. Ad. Galdikas kraus-tosi ar jau atsikraustė gyventi į Bostoną. Kaip jis yra audringas ir neramus tapyboj, taip regimas jo pastovumas gyvenime -- nuo 1952 m. jis tebegyvena New Yorke. "Adomas Galdikas Bosto-ne" šiuo atveju reiškia, kad čia yra rengiama jo dailės kūrinių paroda. Šeštadienį prieš Atvelykį balandžio 24 d., parodą atidary-sim, o sekmadienį, gegužės 2 d., uždarysim. Vadinas, Bostono ir jo plačių apylinkių lietuviai dail. Ad. Galdiko parodai aplan-kyti turės aštuonias dienas su geru kaupu.

Atbėgęs pavasaris vėl baigia vieną kultūrinių parengimų sezo-ną. Bostone tos "pabaigtuvės" iš-virsta beveik į tikrą lietuvių me-no festivalį. ALT S-gos Bostono sk. valdyba, vad. inž. J. Dažio, savo namuose minėta balandžio 24 d., 5 val. po pietų, atidaro

dail. Ad. Galdiko dailės kūrinių parodą, o tą patį vakarą L.B. Kultūros klubas, vad. inž. Zigm. Gavelio, rengia literatūros vaka-rą Internacionalinio Instituto pa-talpoje. Lit. vakare dalyvaus ra-šytojas Marius Katiliškis iš Le-mont, Ill., poetas Henrikas Na-gys iš Kanados Montrealio ir vie-tiniai "plunksnos broliai" -- Zigm. Gavelis, Ant. Gustaitis ir St. Santvaras. Tarpas tarp Ad. Galdiko parodos atidarymo ir li-teratūros vakaro pradžios turi beveik tris valandas, tai kiekvie-nas, kuris tik norės, nesunkiai suspės dalyvauti abiejose parengimuose. Lit. vakare pirmenybė atiduodama Mariui Katiliškiui, kuris, kaip ir dail. Ad. Galdikas, Bostone pasirodys pirmą kartą.

Ad. Galdiko parodos laukiam su nekantrumu ir susidomėjimu. Jis gi yra tas mūsų "neramuolis", kurio talento jėgos spindu-liai jau toli nutiško už mūsų tau-

tinio gyvenimo ribų. Labai su-glaustos jo biografinės žinios tartą teigimą patvirtina: dail. Ad. Galdikas gimė Lietuvoje, Že-maičių krašte, 1893 m., taigi, anot AL Rannito, jau yra "paženklīn-tas" kanauninkiško "amžiaus". Dailės mokslus ėjo Peterburge, vėliau Prancūzijoje, Vokietijoje, Ita-lijoje ir Švedijoje. 1923-40 m. Gra-fikos studijos vadovas Meno mo-kykloje, Kaune. 1931 m. prancūzų meno kritikas Valdemaras Geor-ges parašė ir išleido monografi-ją "Galdikas" (Editions Arts et Lettres, Paris, 1931). Dar kartą jis grįžo Paryžiui, kai 1948 m. buvo surengta jo kūrinių paroda Durand - Ruel galerijoje. Premi-jos, kurias dail. Ad. Galdikas lai-mėjo: 1937 Tarptautinė parodoje, Paryžiuje, aukso medalis ir Grand Prix, 1959 m. James Ca-meron'o premija modernaus me-no parodoje Palm Beach, Flori-doje.

Dail. Ad. Galdiko kūrinių yra įsigiję šie muziejai: Jeu de Pau-me Paryžiuje (2), Paryžiaus Mo-dernaus Meno muziejus, Čiurlio-nio Galerija Kaune (20) ir Vil-niaus meno muziejus, Latvijos Nacionalinis Meno muziejus Rygoje (2) ir Stjeglitzo muziejus Peterburge, Rusijoje, Prancūzų Kultūros Institutas Vokietijoje (2).

Svarbesnės dailės kūrinių pa-rodos, kuriose Ad. Galdikas daly-vavo su savo darbais JAV: Whit-ney Museum, 1956, Corcoran Biennial 1959, Washington, D.C., Columbia Museum's Biennial of American Painting, 1959, Chreis-ler Museum Provincetown Bien-nial, 1961 ir kt. Be to, lietuvių visuomenė buvo surengtos dail. Ad. Galdiko kūrinių parodos New Yorke, Chicagoje, Clevelande ir kt., visur susilaukusios ypačiai gyvo dėmesio ir gausaus lanky-tojų kiekio. Kai ir Bostonui at-ėjo eilė, Galdiko dailės parodos rengėjai turi vilties, kad ir šio miesto bei jo apylinkių lietuviai parodys dailininkui tą pagarbą, kurios jįsai ilga ir intensyvia kū-rybine veikla nusipelnė.

Ad. Galdikas yra netiklyrinio, bet ir dramatinio peizažo meistras. Jis gamtos nemėgdžioja, greičiau jis yra paskendęs gamtos misti-koj. Minėtas prancūzų meno kri-tikas V. George dail. Ad. Galdi-ko kūrybą taip apibūdina: "Jis at-lieka sunkų perėjimą iš nature morte'o į gyvąją gamtą, jis su-gyvina visatą. Tas animistinis tikėjimas, ta galia įžvelgti ir su-vokti gamtoje dieviškąjį pradą, jį paskatina atrasti Lietuvos pas-laptinumo prisotintą atmosferą. Galdikas atskleidžia visur esan-čią antgamtinę jėgą. Nors jis ta-po nesigriebdamas simbolių, nors jis sakosi nesekęs gamtos, jo medžių, pavėsiai, jo miškų aikš-telės ir jo lygumos yra užburti gamtos reginiai".

Trisdešimt keturi metal pra-bėgo nuo to laiko, kai V. Geor-ges tarė cituotus žodžius apie Ado-mą Galdiką. Mes žinom, kad per tą laiką, kupiną tautinių ir asme-ninių nelaimių, dail. Ad. Galdi-kas meninio pasisakymo ieš-kojime nepalūžo ir nepavargo. Vien dėl to jo kūrinių paroda Bostone yra neabejotina meninė šventė.

Velykos šiame krašte per daug nenuvargina, nes jų tik viena die-na. Bandykim pataupyti jėgas ki-tam savaitgaliiui -- dail. Ad. Gal-diko kūrinių parodos atidarymui ALTS-gos Bostono sk. namuose, o taip pat ir literatūros vakarui Kultūros klube.

K.L.

EASTER GREETINGS

ST. CLAIR
SAVINGS
ASSOCIATION

EASTER GREETINGS

A P

SUPER MARKETS

The Great Atlantic &
Pacific Tea Co.

Geriausi sveikinimai ir linkėjimai
visiems lietuviams

MILES AVE. CUT STONE CO.

BUILDING STONE — FIRE PLACES
DOORWAYS — STEPS, ETC.

15310 Miles Ave.

SK 1-5676

GREETINGS and BEST WISHES
TO OUR FRIENDS and PATRONS

DAIRYMEN'S
DAIRY PRODUCTS

AT YOUR STORE OR AT
YOUR DOOR

3068 West 106th St.

OR 1-2300

Vienos universiteto rūmai

AR AUSTRIJA GYVENA TIK IŠ TURIZMO?

Trijų metų laikotarpyje teko viešėti kraštuose, kurie įdomūs savo politine struktūra ir kuriuos sieja siauresni ar didesni ryšiai su Sovietais. Tai 1962 m. aplankyta Suomija (tiksliau -- jos sostinė Helsinkis), 1964 m. rudenį įvykdyta viešnagė Jugoslavijos, Slovėnijos respublikos sostinėje Ljubljanoje ir keliais atvejais, atostogų proga, aplankyta Austrijos sostinė Viena. Jau teko minėti, kad visų tų trijų kraštų bendras bruožas, tai simpatijos Vakarų dvasinui, kultūriniai pasauliai bei jo laimėjimai ir pan.

Iš trijų aplankytų kraštų Jugoslavijai tektų atskira vieta, o Austriją galima derinti su Suomija. Abu kraštai po pastarojo karo susirūpinę išlaikyti juos slepiantį neutralumo skraistę. Austrija, Vakarų kultūros ir vokiečių kalbos kraštas, žinoma, vakarietiškas, pakanka pasivaikščioti po Vienos Westbahnhof, pasidairyti Kaertner gatvės vitrinose.

Po kelių savaičių, gegužės mėn. toje pačioje Vienoje vyks iškilnės, suvažiuos Vakarų valstybių ministrai. Bus minima 10 metų "valstybės sutarties" pa-

VYTAUTAS ALSEIKA

Vokietija

sirašymo sukaktis. Ji ypatingai įdomi bei prisimintina vien dėl to, kad tai buvo vienintelis Vakarų laimėjimas, kai iš vidurio Europos krašto savo noru pasitraukė sovietų kariuomenė, jų okupacinė valdžia bei saugumo organai. Anuomet pasirašytas "Staatsvertrag" ir vienas jo straipsnių numato krašto neutralumą. Į tą neutralumą nurodant sovietai priešinasi Austrijos ryšiams su Bendrąja Europos Rinka. Pastaruoju metu pastebimos pastangos Austriją įtraukti į Bendrosios Rinkos sistemą. Ar tai pavyks, šiuo metu sunku pasakyti. Kiekvieno atveju, "džiaugdamasi" neutralios valstybės statusu, Austrija atsilieka ūkiškai ne tik nuo Vokietijos, bet ir nuo Belgijos ir kitų kraštų. Krašte atlyginimai žemesni, žemės ūkio gyvenimo lygis, žemės ūkio pramonės gamyba ir pan. Pakanka pasivaikščioti Mariahilferstrasse, ir bus įtikinta, kad gyventojų drabužiai atspindi krašto neutralią, bet... vis dėlto ūkiškai sunkią padėtį.

Kas pastaruoju metu atkreipė užsienio dėmesį, tai Austrijoje iškilančios simpatijos nacių lai-

kotarpiui. Kovo m. pabaigoje ir balandžio m. daug rašyta apie pasaulio prekybos instituto Vienoje prof. Tarasą von Borodajkiewiczį, Ukrainos kilmės, bet išaugusį Austrijoje. Dėl jo viešai paskelbtų pažiūrų, antisemitinių nuomonių bei pritarimo nacių laikams Vienoje buvo riaušių. Šis atvejis jau šiandien pamirštas, tik klausimas, ar neverta susidomėti -- kodėl Austrijoje atsiranda simpatijos naciams ir net jaunimo, studentijos tarpe? Gal tai dabartinės, į neutralumo rėmus suspaustos valstybės gyventojų tuo būdu reiškiamas nepasitenkinimas? Noras demonstruoti savotiškai suprastą laisvę?

Vis dėlto būtų klaidinga Austriją įterpti į vargingųjų europinių valstybių rėmus ir ją gretinti kad ir su Jugoslavija ar Ispanija, kitais dviem šiuo metu pigiausio pragyvenimo kraštais Europoje. Kartais skelbiama, kad Austrija gyvena iš turizmo. Iš tikrųjų, turistai kraštui teikia nepaprastai dideles pajamas ir iš turistų gautos pajamos 96% padengia austrų prekybos balanso pasyvą. Palyginus su prieškariniais 1937 metais, turizmas Austrijoje padidėjo šešis kartus -- o tokia sekme tegali pasigirti dar vienas turistus viliojantis kraštas -- Ispanija.

Fed. Vokietija, tai pagrindinis turistinių pajamų šaltinis, 77% turistų, tai vak. vokiečiai, antroje vietoje -- britai su 4,67%, trečioje vietoje -- olandai (4,45%), po jų seka prancūzai ir JAV piliečiai. Tie 77% vokiečių turistų kelia ir rūpestį -- kartą mano užkalbintas pilkas Vienos gyventojas dėstė, kad, esą, tegul Vokietijoje prasideda ūkio krizė ar kiti negalavimai ir... mes austrai, tai skaudžiai pajusime. Šiuo metu atrodo, kad dėl pigesnių kainų Austrija ir per sekančius metus trauks užsienio turistus ir ypatingai vak. vokiečius. Savo ruožtu milijonai turistų reikalauja patogumų, kambarių viešbučiuose, geresnių kelių, o tai kaštuoja milijardus šilingų. Tuo būdu, pažeidus į austrų turistinio ūkio įstaigų balansus, valdas nėra patrauklus. Tenka daug investuoti į statybas, viešbučius, kurortus. Austrai laukia turistų, o šie patenkinti ne tik gamtos, kalnų grožiu, ežerų skaidrumu bei vandens sporto galimybėmis. Jiems patinka austrų draugiškumas užsienio turistams ir Gemuetlichkeit.

Visai kitokia padėtis Rytų bloko kraštuose. Čekoslovakija pernai įsileido net 200,000 vak. vokiečių, vis daugiau turistų keliauja į Rumunijos Juodosios jūros pakraščius. Tuo tarpu Lenkija vis svyruoja: įsileisti daugiau užsienio, ypač Vakarų turistų, ar ne? Vis bijoma, kad kiekvienas turistas galės būti šnipas, vis delsiama su viešbučių turistams statyba. Tiesa, į Lenkiją vykstančių turistų skaičius auga (pernai buvo 92,000, užpernai -- 64,000), tačiau tai daugiausia Rytų bloko kraštų turistai arba lenkų giminių iš JAV ar Kanados bei Prancūzijos.

Nevienodi ir formalumai. Štai, lenkų "Polityka" neseniai rašė: "ar negalėtumėm susirūpinti turistais? Kodėl taip ilgai trunka multininkų darbas aerodrome? Vengrija išleidžia per metus į užsienį milijoną gyventojų (iš jų 200,000 į Vakarų), o iš Lenkijos 1963 m. į užsienį buvo išleista 53,000. Čekai vizą išrašo per 48 valandas, gi jugoslaviai laiko atviras visas savo sienas. O mes, lenkai? Bijomės turistų". Vis dėlto ir lenkai planuoja ateityje turistams atidaryti sienas, įsileisti net ir vak. vokiečius, nebereikalaujant pakvietimo iš giminių Lenkijoje ir gal atsisakyti ir to 6 su puse dol. mokesčio dienai.

Mokesčių sumažinimams, įvykdytiems ir dar žadamiems įvykdyti, teikiama didelė reklama. Tačiau ne taip yra su mokesčių padidinimu. Tam pavyzdžiu yra Social Security mokesčiai, kurie įsigalios priėmus Medicare įstatymą. Tai dar ne viskas. U. S. News & World Report žurnale sakoma, kad ir "valstijų įstatymdariai įsibėgėjo mokesčių didinimo keliu, kaip dar niekad. Visame krašte gubernatoriai šaukte šaukia, kad būtų padidinti prekybos, pajamų, cigarečių ir kt. mokesčiai." Kas kart daugiau pinigų reikia plentams, švietimui, sveikatos ir socialinei globai, t. t.

Labai jau išgarsinti pajamų mokesčių sumažinimai turėjo pakelti apyvartą, investicijas ir, bendrai, turėjo įnešti didesnę finansinę jėgą krašto ūkiui. Tačiau kiekvienam aišku, kad mokesčių pinigai, įdedami į vieno kišenę, o išimami iš kitos, nedaug ką tegali padėti. Į pagrindinius krašto reikalavimus -- sumažinti gamybos kaštus -- nedaug kas atsižvelgia. Tai liečia vyriausybę Washingtone, unijas įmonėse (reikalaujant vis didesnių algų) ir pan. Mokesčiai buvo sumažinti. Dabar, atsiskaitant balandžio 15 d. su valdžia, kiekvienas suprato tų su-

mažinimų reikšmę. Daug kur žymiai pakilo nekilnojamo turto mokesčiai. Po kurio laiko pradėjus mokėti naujus Social Security mokesčius, visiems paaškęs "mokesčių sumažinimo" didžiosios propagandos esmė.

DABAR GERIAUSIAS LAIKAS ĮRENGTI TVORAS JŲ NAMŲ PUOSNUMUI IR ŠEIMOS SAUGUMUI.

Įrengiame tvoras, duris, langus, stogelius, tureklus ir kitus įvairaus metalo, plastikos ir stiklo gaminius jūsų pagerinimui ir papuošimui.

KOSTAS BUTKUS

Telefonai: CHICAGO

Ludlow 5-6291,

bet kuriuo laiku,

PRospect 8-2781

rytais ir vakarais.

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People

**MOSHER - LALLY
CHEVROLET CO**

SEE THE NEW MOST OUTSTANDING

1965 CHEVROLET

Bedford, Ohio

566 Broadway

BE 2-1880

GREETINGS and BEST WISHES
JUDGE
ANTHONY A. RUTKOWSKI
MUNICIPAL COURT

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People
CARL NEWMAN
MASON CONTRACTOR

6507 ELMWOOD
WH 2-3894

MENTOR, Ohio
BL 5-3374

GREETINGS and BEST WISHES
HARWILL ICE CREAM CO.

6519 Carnegie Ave.

HE 1-7979

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons
O'BRIEN BRASS CO.

20940 St. Clair Ave.

IV 6-2440

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People
THE AETNA LUMBER CO.

3674 East 93rd St.

MI 1-1185

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People
**VIKING CAULKING
GUN CO.**

1518 Lakeside Ave.

UT 1-0216

GREETINGS and BEST WISHES
MILLER JEWELERS
DIAMOND — WATCHES

WATCH REPAIRING ALL TYPES RELIGIOUS GOODS
ROSARIES PRAYER BOOKS CRUCIFIXES.

768 East 185th St.

KE 1-0225

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People
TERRAZZO FLOORING
BY

O. A. BERTIN COMPANY

1305 Brookpark Rd.

ON 1-5650

**SIUNTINIAI Į LIETUVĄ —
TAIP PAT MAISTO PRODUKTAI**

Licenzijuota lietuvių įmonės, registruota
U.S. Department of Justice

**COSMOS PARCELS EXPRESS
CORP.**

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

3212 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608
Telef. CA 5-1864

2439 ir 2608 W. 69 St. Chicago, Ill. 60629
Telef. WA 5-2737

DIDELIS ĮSPARDAVIMAS medžiagų ir kitų prekių nepaprastai papigintomis kainomis. Angl. kostiumams medžiagos, kurių kaina buvo \$18.00 dabar tik \$14.00, 100% vilnonės kostiumams medžiagos buvo \$14.00, dabar \$10.50. Medžiagos 5 kostiumams tik \$22.50.

NAUJIENA: Suknelėms medžiagos — nylonas kartu su pamušalu.

Vedėjai E. ir V. ŽUKAUSKAI

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

* RALPH J. PERK iniciatyva sukvietame tautybių atstovų susirinkime, kuris įvyko balandžio 12 d. Amerikos Lenkų Moterų S-gos salėje, Broadway Ave., iš lietuvių dalyvavo Vilties d-jos pirm. dr. Vl. L. Ramanauskas, ALT Clevelando sk. pirm. inž. A. Pautienis ir vicepirm. adv. J. Smetona, Dirvos redakt. J. Čiurberkis.

Susirinkime dalyvavo virš 60 įvairių tautybių atstovų, karštai pritarusių R.J. Perk iniciatyvai pagyventi tautybių bendradarbiavimą.

Sekantis susirinkimas įvyks gegužės 3 d. Bohemian Hall patalpose, Broadway.

* Tėvo Alg. Kezio, S. J. foto darbų parodą ruošia Giedros Korporacija Clevelande. Paroda vyks Čiurlionio Ansamblio namuose. Atidarymas — gegužės 16 d. (sekmadienį), 3 val. p. p. Paroda tęsis iki gegužės 23 d.

* Petras Stungys, daktaro Petro ir Konstancijos Stungių sūnus, gyvenantis Massillon, Ohio, kovo 19 d. Ohio State Universitete Columbus, Ohio gavo Bachelor of Science laipsnį.

Po trumpų atostogų Petras grįžo į universitetą ir mokslą tęsia toliau.

Plain Dealer apie Clevelando lietuvius

Bal. 12 laidoje, Clevelando dienraštis The Plain Dealer, tęsdamas savo bendradarbių Geraldine Javor straipsnių seriją apie šiam mieste įsikūrusias ir gyvai besireiškiančias tautybių bendruomenes, įsidėjo straipsnį apie lietuvius.

Pradžioje paminėta, kad čia buvo atvykęs ir mirė Lietuvos prezidentas Ant. Smetona, reprezentavęs visų lietuvių tvirtą laisvės ilgesį. Clevelandas yra priklaudęs ir ryškų lietuvių kultūros reprezentantą, Čiurlionio Ansamblį.

Toliau K. S. Karpiaus pasakoju patiekiamas pirmųjų lietuvių įsikūrimo eiga ir priežastys, siekiančios carų laikus.

Straipsnis įpusė jama s kelių mirusių veiklesnių lietuvių pavardėmis, dabar veikiančių kelių lietuvių organizacijų išvardinimu ir įžymesnių lietuvių dabartinę veiklą.

Straipsnis papuoštas nuotrauka, kurioje matome Čiurlionio Ansamblio meno vadovą muz. Alf. Mikulski su keliomis tautiniais drabužiais pasipuošusiomis lietuvaiteimis.

Tokiai svarbiai medžiagai objektyviai patiekti reikia didesnio pasiruošimo. Toks pasiruošimas aiškiai matėsi, skaitant panašius straipsnius apie kitas tautybes, pvz. neseniai pasirodžiusius estų, suomių, latvių veiklos aprašymus. Sližiausia vieta yra t. v. prominencijų išvardinime. Įžymių lietuvių kilmės žmonių tarpe randame Sam Skerotes, buv. insp. Wallace, bet nerandame, pvz., Juozo Mulioho ir A. Katalino. Straipsnyje randame kelis muzikos mokytojus. Tas labai gerai ir gražu. Tačiau klausimas, kodėl nėra visos eilės moksle, prekybinėje administracijoje, įmonių vadovybėje iškilusių asmenų. Žinoma, čia niekad nerasi siūlo galo, bet 'nuskriaustųjų' liko daug daugiau, nei 'išgarbintųjų'. Tegul kuklių žmonių tai ir nejaudins,

bet pagalvojus apie tai, kaip visos Amerikos inžinieriai susidomi lietuvių išradimu, kai didelės įmonės skiria lietuvius atsakingiausiomis pareigoms, kai čia mokslus baigusieji kviečiami į mokslo personalo narius įžymesnių universitetų toli už Clevelando ribų — turbūt, kad lietuvių kūrybinis potencialas siekia kur kas toliau už kultūrinį darželių ribų. To nepastebėjus, tenka laukti sekančios progos amerikoniškai skaitančiai visuomenei tinkamiau ir tiksliau pristatyti lietuvius, kaip daug aukštesnę, daug vertingesnę šio miesto lietuvių bendruomenę.

Jau patys amerikiečiai, paskaitę tą straipsnį, pasigedo daugelio reiškinių, kurie jų akyse iškėlė lietuvių vardą. Skautiškasis jaunimas pirmąją bendruosę pasirodymuose, sportinėse laimi pirmąsias vietas, du metu iš eilės iškiliausiomis pilietėmis išrenkamos lietuvaiteis, lietuviškoji meno galerija trumpu laiku iškyla į pirmąją Clevelando meno galerijų eilę ir linkinuojuama ne tik specialiuose meno žurnaluose, bet ir spaudos meno skyriuose ir t.t.

Nieko neperdedant, nieko neišpuošiant bereikalingomis povų plunksnomis, Clevelando lietuvių pristatymas galimas toje šviesoje, kioje būti svetimųjų akyse yra užsitarnavęs. Be abejo, kad ir šį kartą aplinkybės ar sąlygos neleido išsamiau tas pristatymo galimybes išnaudoti. Pagaliau ir straipsnio autorė galėjo iš patiektos medžiagos pasirinkti, kas jai atrodė tinkama. Niekas čia neižiūrės piktos valios. Tačiau tokie straipsniai jau dabar kelia įvairiausių komentarų audras. Jų būtų išvengta prie reikalo einant plačiau praverčtomis akimis. (mšk.)

* Stepas Bučmys, iš Daytono, Ohio, atsilankęs Clevelande, Dirvoje įsigijo visą eilę vertingų knygų: prez. A. Smetonos monografiją, Aleksandro dryną, Laisvės Kovų Dainas, A. Mackaus Chapel B ir kt.

* Tėvynės Garsų radijo valandėlė Didįjį Penktadienį transliuos tradicinių gėvėnų giesmių koncertą ir Vacio Kavaliūno radijo vaizdelį — Kristus ir vaikai. Vaizdelį režisavo Petras Maželis, vaidina — Egidijus Marcinkevičius, Ramūnas Švarcas, Ramūnė Banionytė, Arūnas Aželis, Nijolė Maželienė ir Romas Zorska.

Šią jaunimo programą globoja Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija iš šiam tikslui skirtos premijos lėšų.

* Stasys Astrauskas, Vilties Draugijos šimtininkas ir žinomas Clevelando prekybininkas, balandžio 18 d. švenčia 60 metų amžiaus sukaktį. Ilgiausių metų jam linki bičiuliai.

* Po Jūsų mirties kiek pajamų jūsų šeima turės? Dėl informacijų skambinkit: V. Giedraičiui 944-6835 ar Z. Obeleniui 531-2211.

PARDUODAMAS NAMAS

3 miegamųjų bungalow, tarp Lake Shore Blvd. ir E. 185 gt., prie Naujosios parapijos. Namas labai gerame stovyje. Garažas.

Teirautis
REY NAUSNER
PO 1-5070 WH 4-4411 (44-47)

'AUKURO' ANSAMBLIO ISVYKA Į CHICAGĄ ATSAUKIAMA

Vysk. M. Valančiaus mokyklos mokinių ansamblis 'Aukuras', vadovaujamas muz. Alf. Mikulskio, dėl susidariusių nenumatytų aplinkybių, negalės dalyvauti Chitagos K. Donelaičio mokyklos šventėje, gegužės mėn. 29-30 dienomis. Vyks ta tikrai vyresnioji tautinių šokių šokėjų grupė, kuri ir išpildys dalį programos.

'Aukuro' ansamblis yra pakviestas koncertuoti Detroitė, gegužės 15 dieną. Kviečia V. Kudirkos lituanistinė mokykla. Choro repeticijos pasiruošimui šiam koncertui Detroitė prasidės tuoj po šv. Velykų, pirmą antradienį, 7 val. vakaro, Sv. Jurgio parapijos salėje.

Margučių ridinėjimas ruošiamas per atvelykio sekmadienį, 3 val. p. p. Sv. Jurgio parapijos salėje. Šį kartą bus skiriamos premijos už gražiausiai numarintus margučius. Margučių ridinėjimą praves Neringos tunto jaun. skaučių vadovės p. Šenbergienė ir p. Aldona Kavaliūnienė. Kviečiame visus Clevelando vaikučius dalyvauti šioje šventėje.

Primename, kad mokyklos balius įvyks balandžio mėn. 24 dieną, Sv. Jurgio parapijos salėje. Staliukus prašome užsisakyti pas komiteto narius. Pakvietimų kaina asmeniui 4 doleriai.

REIKALINGOS MOTERYS

Mokinės prie siuvamų mašinų

Mokins kvalifikuotus asmenis mūsų įmonės darbui. Darbas pastovus ir teikia akordinio darbo uždarbį.

Kreiptis nuo 8 val. iki 5 val. p. p. nuo pirmadienio iki penktadienio.

JOSEPH & FEISS CO.

2149 West 53 St.
Tel.: 961-6000.

(43-45)

NAUJOSIOS PARAPIJOS RAJONE

išnuomojamas kambarys su aptarnavimu dirbančiam rimtam viengungiui vyrui. Skambinti nuo 5-8 v. v. telef. 531-5808.

J. P. MULL-MULIOLIS REALTOR

Šv. Jurgio parapijoje

Turime keletą gerų viešos ir dviejų šeimų namų. Bonna, Hecker, Addison, Cornelia ir kt. Arti gero susisiekimo, bažnyčios, mokyklos. Nebrangūs, galima pirkti su mažu įmokėjimu. Nedideli mokesčiai. Suinteresuoti skambinkite.

Investavimui

32 butų, arti Lake Shore Blvd. Naujas — mūrinis.

Didelis pareikalavimas vienos ar dviejų šeimų namų šv. Jurgio ir šv. Vito rajone. Norintieji parduoti skubiai skambinkite UL 1-6666.

Lietuviai bendradarbiai:
Alg. Dailidė, John Lorenz ir Ant. Mikoliūnas
15969 Euclid Ave.
UL 1-6666

ATSILANKĘ Į DIRVĄ

6907 Superior Ave.,

rašite ne tik naujausių ir seniau išleistų lietuviškų knygų, bet yra gausus pasirinkimas plokštelių, rankų darbo medžio drožinių, audinių ir gintaro išdirbinių.

Ištaiga atdara kasdien iki 5:30 val. vak., šeštadieniais iki 2 val. p. p.

F.M. SCHAEFER BRAVORO 3000 DOL. AUKA buvo paskirta Edward P. Kozmor pagerbimo proga. Pinigai bus panaudoti mokslinių tyrimų laboratorijai statyti prie Alliance kolegijos Cambridge Springs, Pa.

Tą kolegiją remia ir išlaiko lenkų tautinė grupė, kurios vadovybė yra ir E. P. Kozmor.

Nuotraukoje (antras iš dešinės) matome John Cackowski, Schaefer b-vės Newarko skyriaus vedėją, [neįskaitant] auką, [neįskaitant] dešinę matome E.F. Sitrnik, Alliance kolegijos direktorių, Kosmor, Rozmarek, lenkų s-gos atstovai, Dr. H. J. Parcinski, kolegijos prezidentas ir P. J. Fitzpatrick, F.M. Schaefer b-vės atstovas.

Savo skelbimais Schaefer b-vė remia tautybių spaudą, jų tarpe ir Dirvą.

Aukšto lygio paskaita Clevelande

Profesoriaus Schumacherio paskaita apie popiežius ir komunizmą tiek minties gilumu buvo aukšto akademinio lygio referatas, kurio kiekvienas žodis publikos buvo išklausytas dideliu susikauplimu.

Prelegentas patiekė didelių kruopštumu surinktas svarbiasias popiežių enciklikų vietas, pradedant 1846 metų popiežiaus Pijaus IX enciklika ir baigiant Jono XXIII enciklika "Pacem in Terris". Visose tose enciklikose nemaža vietos skirta socializmui ir jo radikaliai variantui -- komunizmui.

"Nėra pripuolamas dalykas -- pastebėjo prelegentas -- "kad komunizmas vaizduojamas raudonu -- jo vyrymas visuomet yra susijęs su kraujo praliejimu". Tačiau socializmas, kaip materialistinė doktrina iš viso yra nepriimtina bažnyčiai ir krikščionijai, kurios savo idealus grindžia dvasinėmis vertybėmis.

"Nelaimė yra ta," -- tęsė toliau prelegentas -- "kad komunizmas vaizduojamas raudonu -- jo vyrymas visuomet yra susijęs su kraujo praliejimu". Tačiau socializmas, kaip materialistinė doktrina iš viso yra nepriimtina bažnyčiai ir krikščionijai, kurios savo idealus grindžia dvasinėmis vertybėmis.

"Nelaimė yra ta," -- tęsė toliau prelegentas -- "kad komunizmas vaizduojamas raudonu -- jo vyrymas visuomet yra susijęs su kraujo praliejimu". Tačiau socializmas, kaip materialistinė doktrina iš viso yra nepriimtina bažnyčiai ir krikščionijai, kurios savo idealus grindžia dvasinėmis vertybėmis.

-- Yra keista -- kalbėjo profesorius -- kad mūsų laisvės šalyje yra nepopuliari būti antikomunistu. Kas jau per daug ryškiai pasireiškia, gali patirti netgi nemalonumų iš federalinės valdžios pusės. Tokia federalinės valdžios laikysena yra nesuprantama ne tik iš vidinės pusės, bet lygiu būdu ir iš išorinės: kiekvienas socializmo mėginimas pasibaigė visišku bankrotu. Netgi Sovietų Sąjunga ne sykį būtų sugrįžusi, jei nebūtų susilaukusi tikrės paramos ir piniginių dovanų iš Amerikos. Ar ne keista konstatuoti, kad Amerika eilę

kartų išgelbėjo Sovietų Sąjungą nuo sugniužimo? Kas, jei ne Amerika atkūrė Sovietijos pramonę, išgelbėjo Rusiją nuo bado? Tas pats iš dalies tinka ir Kinijai...

Šitokios keistos politikos priežastis yra absoliutus komunizmo nesupratimas. Spauda, radijas, televizija, universitetai varo komunizmo propagandą išsiųsę. Baigdamas, prelegentas pastebėjo, kad netgi popiežius Jonas XXIII buvo kaltinamas flirtavimu su komunistais. Bet tai netiesa. Visi jo pasisakymai yra aiškiai nukreipti prieš komunizmą, lygiu būdu kaip ir kitų ankstesniųjų popiežių.

Po paskaitos sekusiuose klausimuose, betgi, profesorius nesugebėjo išaiškinti, kodėl "geležinė uždanga" nėra sykiu nepaminėta enciklikoje "Pacem in Terris", kodėl jis priėmė privazioje audienčioje Chruščiovo ženklą ir dukterį, o nepriėmė prieškomunisto Amerikos kataliko senatoriaus Dodd (prelegentas pareiškė, kad jis nėra tikras, kad Dodd negavo privazioje audienčio pas Joną XXIII) ir kodėl pastariniuose Italijos rinkimuose komunistai laimėjo 1,500,000 balsų daugumą. Ne visi tikrinami buvo prelegento paaiškinimai dėl komunizmo ir socializmo sujungimo kituose kraštuose: Skandinavijoje (profesorius pareiškė, kad Skandinavijoje nėra tikro socializmo) Anglijoje, Izraelyje.

Paskaitą rengė lietuvių konservatorių klubas. Sekančiu prelegentu yra numatytas Robert Taft, buvęs kongreso atstovas ir kandidatas į senatorius. Tiksliai data bus pranešta vėliau.

Šia proga konservatorių klubas praneša, kad kas įstos klubo nariu iki liepos 1 dienos, bus atleistas nuo įstojamojo mokesčio (5 doleriai) ir skaitysis klubo nariu steigėju. Nario mokeskis \$25,00 metams, kurį galima sumokėti dalimis. Pareiškimus rašyti klubo vicepirmininkui Aliui Benui arba sekretoriui Juilui Smetonai, 2130 Illuminating Bldg., Public Square 55, Cleveland 13, Ohio. Su pareiškimu reikia pridėti \$10,00, kurie pareiškimą atmetus bus sugrąžinti. J.S.

DIRVOJE galite isigyti ar užsisakyti šias knygas:

Jono Aisčio "Poezija" — 6 dol.

Ant. Baranausko "Anykščių šilelis" — 5 dol.

K. Bradūnas — Sidabrinės kamanos — 2 dol.

J. Ignatonis — Lūžiai — 3 dol.

L. Dambriūnas — Lietuviškas auklėjimas šeimoje — 50 centų.

R. Spalis — Angelai ir Nuodėmės. Kietais viršeliai — 2 dol. Minkštais — 1.50 dol.

Visa eilė kitų, senesnių ir naujesnių laidų, knygų.

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Ryšium su šv. Velykomis, balandžio 19 d. (pirmadienio) Dirvos laida neįšeis. Sekantis Dirvos numeris pasirodys bal. 21 d., trečiadienį.

• Dail. Anastazijos Tamošaitienės dailės darbų ir audinių paroda vyksta Londone, Ontario Meno Muziejuje. Paroda tęsis iki bal. 29 d.

• Frank Gudas, visuomet duosnus lietuvių studentų reikalams, atsiuntė 100 dol. auką Lietuvai žurnalui. Lituanus leidėjai šiuo metu F. Gudo auką ypatingai įvertina, nes Lituanus išdė visiškai išsisėmęs. Leidėjams tokia auka labai maloni ne tik dėl to, kad įgalina Lituanus žurnalo tęstinumą, bet ir todėl, kad jie jaučia, jog tautiečiai jų darbą vertina ir remia.

• Dr. R. Sidrys iš Streator, Ill. Lituanus žurnalo leidimo reikalams paaukojo 25 dol. New Jersey Lietuvių Teryba atsiuntė 25 dol. Taip pat Lietuvių ūkininkų Sąjunga paskyrė 10 dol.

• Lietuvių Bendruomenės Amsterdame, N. Y., apylinkė atsiuntė 15 dol. auką Lituanus žurnalui paremti. Amsterdame apylinkė kartu su auka, kuri buvo skirta iš Vasario 16-tos minėjimo proga surinktų pinigų, siunčia sveikinimus Lituanus Redakcijai ir linki daug sėkmės šiame kilniame darbe.

RAMOVĖNŲ JUBILIEJINĖ SVENTĖ NIAGAROS PUSIASALYJE

Ramovėnų dėka mūsų nedidelėje kolonijoje prieš dešimt metų atsirado Lietuvių Veteranų Sąjungos

"Ramovės" skyrius, kurio darbai didžiuojasi ne vien ramovėnais, bet ir kiti kolonijos lietuviai.

Dešimties metų veiklos sukaktį ramovėnai pasiryžo atžymėti balandžio 24 d. šventiškai nuotakiai sudaryti bei svečių patogumui yra paimta viena iš geriausių ir didžiausių šioje apylinkėje salė — Merriton Community Center Hall, St. Catherine's, Ontario. Jubiliejinę programai išpildyti atvyksta Elenos Daugavietytės-Kudabienės vadovaujamas Hamiltono Lietuvių Teatras "Aukuras", kuris suvaidins J. B. Priestlio 3-jų veiksmų veikalą "Pavojingas posūkis". Taip pat atvyksta ir Hamiltono orkestras, vadovaujamas Vytauto Babecko. Į iškilmes yra pakviesta daug garbingų svečių, kaip Lietuvių Veteranų Sąjungos Centro pirmininkas gen. St. Dirmantas, Kanados lietuvių konsulas Dr. J. Žmuidzinis ir kiti.

Reikia tikėtis, kad mūsų karių nuveiktą darbą be vietinių ir tolimesniųjų prideramai įvertins ir atsilygindami jiems už tai visi gausiai dalyvaus šventėje.

BOSTON

BRANDOS ATESTATAS

Bostono dramos sambūris suvaidino Brandos Atestatą. Vaidinimas vispusiškai pavykęs. Salė nesutalpinė visų žiūrovų. Veikalas taip gerai buvo suvaidintas, kad geriau ir negali įsivaizduoti. Tai geriausiai pavykęs iš visų Aleksandro Gustaitienės statytų veikalų. Būtų gera, kad šį veikalą galėtų pamatyti ir kitos kolonijos, nes jis labai patiko ir jaunimui.

DIRVOS NOVELĖS KONKURSO PREMIJOS ĮTEIKIMO AKTAS

ir

BALIUS

įvyks gegužės 8 d., 7:30 v. v., šeštadienį, Balio Pakšto salėje, 2801 West 38th Street, Chicagoje.

Programoje: įteikimo aktas, meninė dalis, vakarienė ir šokiai. Meninėje dalyje dainuos Natalija Aukštuolienė, akompanuojant muzikui Antanui Kalvaitiui. Aktorė Eglė Vilutienė skaitys ištraukas iš premijuotos novelės.

Šokiams gros BALIO PAKŠTO orkestras.

Įėjimas su vakariene \$5.00 asmeniui.

Staliukus užsisakyti (iki gegužės 5 d.) pas Bronę Paplėnienę, 5647 So. Wood St., telefonas RE 7-8186 nuo 6-9 v. v. ir pas Eleną Matutienę, 2022 West 51st St., tel. PR 8-4236.

RENGIMO KOMISIJA CHICAGOJE

Dirvos novelės konkurso premijos įteikimo pobūviui Pakšto salėje gegužės 8 d. paruošti organizacinis komitetas, pirmininkaujamas Vilties d-jos vicepirmininko Kazio Pociaus, buvo susirinkęs Bronės Paplėnienės bute, Chicagoje balandžio 9 d. Pirmoje eilėje iš kairės: Bronė Paplėnienė, pirm. Kazys Pocius ir Elena Matutienė. Antroje eilėje: Juozas Žemaitis, Kostas Ramonas ir Kazys Matutis, V. A. Račkausko nuotrauka

DIRVOS BALIUS CHICAGOJE ŽADA BŪTI JAUKUS

Kultūringam, jaukiam baliui paruošti reikia ne tik rengėjų pasiaukojimo, su ma numo, apdairumo, takto, bet taip pat ir patyrimo. Tautininkai Chicagoje šiuo požiūriu yra tikrai pavydėtinoje padėtyje. Jie turi mažą grupelę pasišventėlių, kurių vargu berasime kur nors kitur. Toji grupelė netik patyrusi pobūvio organizatorė, bet ir garantija, kad pobūvis bus jaukus, linksmas ir tvarkingas. Ji nesibaido sunkaus triūso, materialių aukų, kantrybės ir nervų tam tikslui pasiekti. Jos nariai moka užmiršti ir atleisti tiems, kurie padaro neapgalvotų priekaištų, o kartais juos net užgauna.

Džiugu, kad Dirvos novelės premijos įteikimo iškilmių pobūvį Pakšto salėje, gegužės 8 d. emėsi organizuoti nepamainomi organizatoriai su Vilties Draugijos vicepirmininku Kaziu Pocium priešakyje. Apie šį asmenį reikėtų ištiso straipsnio, nors prabėgomis išvardinant jo organizacinius sugebėjimus ir nuopelnus lietuviškai bendruomenės tremtyje. Tai nepašalinantis, nors toliau nuo Chicago gyvenantis, visų mėgiamas, visur sūspėjęs, taktiškas, piniginiai daug padėjęs, tautininkų veikėjas.

Tautininkų veikimas pinte perpintas Bronės Paplėnienės ir jos vyro, velionies, dr. Jono Paplėno varda. Neišsenkanti energija, populiarumas, nuolaidumas daro ją tuo centru, apie kurį sukasi visokia tautinė veikla Chicagoje. Be jos neįsivaizduojamas joks tautininkų, neolithuanų ar Dirvos bendradarbių subuimas.

Sunku pagalvoti, kaip koks tautininkų ar Dirvos parengimas galėtų Chicagoje apsieiti be visada malonios Elenos ir Kazio Matučių pagalbos bei paramos. Visada besišypsanti ir visiems miela žodelį randanti Elena Matutienė drauge su savo vyru Kaziu Matučiu, mokančiu švelniai pašposauti ir su visais bendrą kalbą rasti, kiekvieną traukia į jų kompaniją. Norėtusi, kad jų stalas tęstųsi per visą

salę ir galėtų sutalpinti visus norinčius jų kompanijoje pabuvoti. Šį kartą, kaip ir daugelį kartų prieš tai, Elenai teks rūpintis valgiais, kurių žada būti šilta-me ir šaltame pavidale. O duona aprūpins visus Kazys Matutis, kuris yra didelės kėpyklos savininkas, aprūpinantis gardžia duona ne tik lietuvius, bet ir mases kitų tautybių.

Pobūvio pasisekimą ir baro tvarką garantuoja Kosto Ramono dalyvavimas

rengimų komisijoje. Jis yra nepaprastai uolus netik skelbimų Dirvai rinkime, kur su juo niekas negali lenktyniauti Chicagoje, bet taip pat ir uolus pakvietimų platintojas ir ligi paskutiniųjų taktiškos išsilinksminusiųjų atžvilgiu.

Ši visa miela pasišventėlių grupė dar nesudarytų darnaus vieneto, jei joje nebūtų ekonomisto, neolithuanų Chicago skyriaus išdininko, nuoseklaus tautinių organizacijų veikėjo, Juozo Žemaičio. Jo asmenišką paramą, patarimą, kaip patyrusio visų sričių organizatoriaus, visada yra miela ir brangi, be kurios sunku išsiversti.

Jau balandžio 4 d. Bronės Paplėnienės butan buvo sukviešti Korp! Neo-Lithuania vyr. vald. pirm. Vac. Mažeika, neolithuanų Chicago skyriaus pirm. Elvyra Kavaliūnaitė, ALT Sambūrio pirm. Ign. Andrašius, ALTS Chicago sk. pirm. Stasys Orentas ir ALTS East Chicago sk. pirm. Romualdas Nemickas novelės premijos pobūvio reikalui.

Koncertinę dalį pažadėjo išpildyti viešnia iš East Chicago solistė Natalija Aukštuolienė, o jai akompanuoti Antanas Kalvaitis. Aktorė Eglė Vilutienė pasižadėjo paskaityti ištraukas iš premijuotos novelės.

Visi duomenys rodo, kad balius turi gražiai pasisekti. Tik ribotas staliukų skaičius Pakšto salėje gali nevieną, pavėlavusį užsisakyti, skaudžiai apvilti. Apsirūpinti pakvietimais galima pas visus rengimo komisijos narius.

V. A. Račkauskas

Verbų sekmadienį prie šv. Patriko katedros New Yorke. R. Kistielliaus nuotrauka

Mielą P.

V. NAGEVIČIENĖ,

liūdesio valandoje, jos mylimai sesutei Lietuvoje mirus, nuoširdžiai užjaučiame

Iz. ir A. Jonaičiai,
R. ir D. Nasvyčiai ir
M. Barniškaitė

Advokatas Andr. Salvest (Salvestravičius), gyvenęs Kearny, New Jersey patvirtintas aukštesniojo teismo (Superior Court) teisėju nuo š.m. balandžio mėn. 1 d. ir perkeltas iš Hudson į Bergen apskrįtį. Nuo 1960 metų jis dirbo teisme, kaip teisų patarėjas, o paskutiniu metu buvo to apskrįčio teisėju.

A. Salvest yra susipratus lietuvis. Anksčiau, kol jo pareigos nevaržė dirbti visuomeninį darbą, buvo New Jersey Lietuvių Tarybos pirmininku, Lietuvių Katolikų Bendruomenės Centro Kearny, N.J. pirmininku, Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Draugijos (Schuyler Savings and Loan Assoc. of Kearny, N.J.) direktorium ir teisų patarėju, Lietuvių Politikos Klubo teisų patarėju, aktyviai dalyvavęs visuose lietuvių visuomeniniuose dalykuose. Bet ir dabar pasilieka tampruose ryšiuose su lietuviais.

Gimęs 1914 metais East Newark, Mokslus išėjęs John Marshall teisų mokykloje, Jersey City ir Seton Hall universitete, Newark, iš JAV oro laivyno, antrajam pasauliniam karui pasibaigus, išėjo į atsargą kapitono laipsniu.

Nuotraukoje advokatas Andr. Salvest priešąikos metu, Viduryje teisėjas A. Salvest, Jo dešinėje dukterys Felicija ir Viktorija, kairėje žmona Felicija (taip pat advokatė) ir prisaidinęs Chief Justice Joseph Weintraub.